

ŽENA IN DOM

ŠTEV. 11

NOVEMBER 1940

LETO XI.

Evica in kača

...nič več ni čakala, vrgla se je na glavo. Da, hoče se ubiti, in sicer prav pred njegovimi očmi in pred tisto — niti v duhu ni mogla Helena izgovoriti imena nje, ki ji je ukradla Ivanovo ljubezen. Usoda pa je to drugače obrnila. Ko je Ivan videl negibno Helenino telo, je planil k njej in zakričal od strahu. Popolnoma je pozabil na svojo spremljevalko, ko se je sklanjal nad omedlelo Heleno in ji z zmudenimi besedami prisegal svojo ljubezen. Ko je slednjič Helena odprla oči, sta mu iz njih odsevali odpuščanje in ljubezen. Tako se je končal roman, ki ga je Evica čitala.

«In vzela sta se in sta dolgo in srečno skupaj živela,» se je v duhu posmehnila Eva. Potem se je zamislila. Saj je bila ona prav za prav v isti godlji, kakor Helena. Tudi njej je «priseljenka» vzela Jarka.

Evica hodi zdaj pogosto po znanih potih. Sama seveda, ker Jarko spremlja «plavolaso nevarnost» — kakor so fantje prekrstili novega poletnega gosta — povsod, kamor se gane. Tudi tale steza spominja Evo na srečne in brezskrbne trenutke. Tu na skali sta navadno sedela in opazovala mravlje pri njihovem marljivem delu. In jagode so rastle, najlepše in najslajše v vsem kraju. Tista prva, ki jo je Jarko utrgal, je bila vselej za Evico... Bog ve, ali letos spet rastejo? Evica pozablja na bridke solze in se z zanimanjem ozira na vse strani. No seveda, jagode so tu. Prva je še malo trpkega okusa zaradi ostankov solz, ampak druga in tretja in... Hu! Kaj je švignilo mimo Evinih nog? Gad? Evica je najprej od strahu odrevenela. Potem se skuša po tihem in tako rekoč negibno umakniti strupenim zobem. Toda kamen pod njeno nogo se prevali, Evica zhode huda bolečina v gleženj, in že izgublja ravnotežje in pada po strmini navzdol. Kako je padla, ne ve.

Prebudile so jo neke roke, ki so preiskovale, ali si ni zlomila kosti. Previdno je na pol odprla oči, potem pa je široko pogledala. Zaskrbljeni obraz, ki se je sklanjal nad njo, je bil — Jarkov. Zdaj se je Evica spomnila, da bi se moralo v njenih očeh pojaviti odpuščanje (kakor je bilo to v tistem romanu). Toda Jarko ji za to ni dal priložnosti. Ko je videl, da je vse v redu, da je samo malo obtolčena, je brž začel:

«Ti si prismodica, Evica. Kaj ti je prišlo na misel? Kaj ko bi si res kaj naredila? Sicer pa bi si bila morala izbrati kako pošteno skalo. Ali si že kdaj videla, da so samomorilci skakali s takšnele brežine?»

Jarkov posmeh je Evico čisto prebudil. Ponosno je vstala in hotela brez besede oditi (tako se vendar dela v romanih), toda v bližnjem trenutku je že spet sedela, se držala za gleženj desne noge in jokala. Bolečina, žalost, jeza na posmehujočega se Jarka itd., vse se je zlilo v potok solz. Jarkovo srce se je hitro mehčalo. Saj je to vendarle njegova Evica, njegova prijateljica — in zdaj čuti Jarko še nekaj drugega kakor navadno prijateljstvo. Srce mu čudno poskakuje in dobiva peruti. Rado bi zletelo visoko pod

Zobna pasta
Chlorodont vsebuje neko sol,

ki razvija pri uporabi kisik; ta povzroča v ustni votlini izločevanje slin in tako na najbolj naraven način skrbi za čistost in zaščito Vaših zob.

Zobna pasta
Chlorodont

modro nebo in se spet takoj vrnilo ter sedlo k nogam male, objokane Evice.

«Ali hudo boli?» vpraša tiho in sede zraven Evice.

Evica čuje nov ton v njegovem glasu. Dvigne glavo, in oči so ji polne blažene sreče:

«Ne, Jarko, sploh ne boli več.»

In Jarko čuti, da bi njene razkuštrane, od solz in gline umazane glavice ne zamenjal niti za milijon lepo počesanih plavolasih «priseljenk». Evica pa zadovoljno naslanja glavo na njegovo ramo in si sveto prisega, da mu ne bo nikoli povedala, kako je prav za prav bilo s tem poskušenim samomorom.

«Gospod Copič, kako to delate, da se tako dobro razumete s svojo ženo? Ali nimate nikoli drugačnega mnenja, kakor ona?»

«Seveda ga imam! Ampak nikoli ga ne pokažem!»

*

Gospod otroku, ki berači: «Zakaj jo-kaš?»

Otrok: «Oče mi je umrl, mama tudi, stari oče umira, staro mamo so odpeljali v bolnico, brat mi je utonil...»

«Revček mali!»

«In če domov nič ne prinesem, pla-nejo vsi name in me pretepajo!»

iznenadili boste Vaše goste,
ako jim namesto ruskega
servirate pravi, izredno okusni

»EMONA« cvetlični čaj.

Pripravite ga lahko z limono, rumom ali mlekom. V vsakem slučaju Vam nudi popoln užitek. Ne razburja živcev, temveč vpliva pomirjevalno. Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah.

Proizvaja: Lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana.

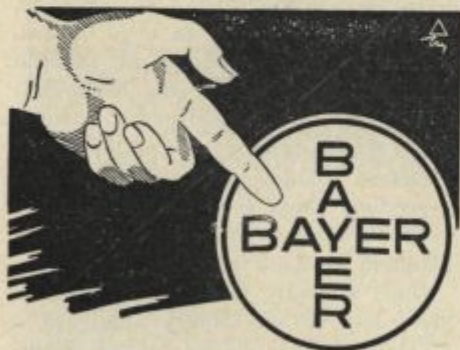

Poklicna žena mora biti zmerom vljudna

Žena, ki se je posvetila javnosti in izvršuje samostojen poklic, se mora vselej in vedno ozirati na druge ljudi, nikoli ne sme dati duška svoji nejevolji, stalno se mora premagovati in kazati prijazen ustrežljiv obraz. To je bridka resnica, in poklicna žena, ki se te resnice ne zaveda, slabo vozi skozi življenje.

Uradnica, ki je neprijazna s strankami, je nepriljubljena, in slej ko prej se najde »dober« človek, ki jo zaradi neprijaznega vedenja ovadi predstojniku. Take primere lahko opazite pri poštnih in železničarskih uradnicah, a tudi učiteljice niso izvzete. Kakor hitro izvršuješ poklic, si javnost lasti pravico, da te gleda s kritičnimi očmi in da te pokliče na odgovor, če se ji zameriš. Pa ne smete misliti, da je samo državna uslužbenka vsem na očeh in da mora samo ona paziti, da kroti svojo slabo voljo, nerazpoloženje ali bolednost in da kaže vselej in ob vsaki priliki ustrežljivost in prijaznost. Isto terja javnost tudi od žena, ki se uveljavljajo v svobodnih poklicih.

Poglejte na primer trgovko. Če je trgovka s strankami zmerom prijazna in vljudna, si hitro pridobi stalen krog kupcev in če zna biti še posebno ustrežljiva in pozorna do njih, je nje-

Kadar kupujete

ASPIRIN

tablete, ne pozabite pogledati, da li vsak zavitek in vsaka posamezna tableta nosi „Bayer“-jev križ, ki ga mora imeti. Ni namreč Aspirina brez „Bayer“-jevega križa.

Oglaš. reg. pod št. br. 7267 od 23. marta 1940.

Tradicija jamči za kakovost!

Izza dobrih starih časov do danes so se strinjale vse gospodinje v tem, da je Kneippova sladna kava svojevrstno dovršen izdelek, ker je nadvse zdrava in redilna, izdatna ter cenena.

Kneippova
SLADNA KAVA

no podjetje kmalu na najboljšem glasu. Prav tako je z zdravnicami, zobozdravnicami, privatnimi uradnicami itd. Pri trgovkah in trgovskih nameščenkah je javnost še posebno občutljiva. V današnjih časih, ko se cene iz dneva v dan dvigajo in postajajo kupci zmerom bolj naježeni, je posebno važno, da trgovka vljudno ravna s svojimi strankami. Morda je trenutno res zaslužek malo večji — toda trgovka mora gledati v bodočnost! Te cene ne bodo stalne, lepega dne se bodo razmere spet normalizirale, blaga bo več ko dovolj, in tedaj se bo vsaka nevljudnost obilno maščevala. Iz svetov-

ne vojne so nam še v spominu primeri, ko je kaka trgovka z viška gledala na lačne kupce in z osorno besedo odganjala proseče gospodinje. Nekaj let pozneje, ko so se razmere spet uredile, pa je bila njena trgovina prazna, čeprav je zdaj ponižno vabila stranke in se vsakomur vablivo nasmihala. Razumna trgovska nameščenka naj bo zmerom enako prijazna in ustrežljiva s kupci, časi se menjajo, in paziti mora, da ostane podjetje zmerom na dobrem glasu, ne le tedaj, kadar je vsega blaga v izobilju na razpolago!

ab

Gospodinja in gospodinjska pomočnica

Gospodinja, ki ima gospodinjsko pomočnico, ne sme pozabiti, da mora prevzeti za njo tudi skrb in odgovornost. Gospodinjska pomočnica naj bo zanj družinski član. Kot gospodinjske pomočnice služijo po večini dekleta iz siromašnih družin in običajno morajo podpisati svojce.

Dolžnost gospodinje je, da prijavi gospodinjsko pomočnico pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in tako omogoči dekletu brezplačno zdravljenje v primeru bolezni in skromno denarno podporo v primeru onemoglosti. Po zakonu je gospodinja primorana plačati polovico prispevkov za zavarovanje posla pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in prav tako polovico prispevka za pokojninski sklad

služkinj. Običajno pa je, da poravna gospodinja ves prispevek, kajti gospodinja ta znesek gotovo laže pogreša kot pa pomočnica. Razen tega si mora gospodinja ob začetku leta nabaviti davčno karto, ki velja za leto dni. Davčna karta nosi ime gospodinje in ostane v veljavi, čeprav gospodinja med letom menja posle. Gospodinja, ki si iz malomarnosti ne nabavi davčne karte, je v primeru kontrole občutno kaznovana. Plačati mora globo v višini petkratne pristojbine za davčno karto. Davčna karta stane za vse leto Din 80.—.

Uvidevna gospodinja pomaga pomočnici z nasveti, posoja ji svoje časopise in ji pomaga do širjega duševnega obzorja. Mladim in neizkušnim pomočnicam naj pomagajo gospodinje pri nakupu oblek, perila in podobnih reči, da si lahko nabavijo dobro in trpežno blago. Gospodinja naj nasvetuje trgovca in izbere blago, gotovo ima

več izkušenj in znanja, kakor pa mlado deklet s kmetov. Prav tako ji naj pomaga in svetuje, če mora pomočnica napisati važno pismo, bodisi za sodišče ali v kakšni zasebni zadevi, ki je za njo važna. Tako dobi pomočnica občutek, da ne živi pri tujih ljudeh in ne hote se z večjim veseljem loti dela in se bolj naveže na hišo. Stari pregovor: «Dobra beseda lepo mesto najde!» je še vedno v veljavi in se je še zmerom obnesel. (zž)

LEPOTIČJE

Kako naj se umivam

Lepa polt je v premnogih primerih odvisna od pravilnega umivanja. Kako se pravilno umivamo? Na to vprašanje ni mogoče dati vobče veljavnega odgovora. Vsaka polt ima svoje posebnosti, in te posebnosti je treba upoštevati.

Če imate mastno polt, potem se umivajte zmerom z mlačno vodo, ki pobere maščobo, in uporabljajte sredstva, ki sušijo kožo. Vodi dodamo v ta namen noževo konico boraksa (kupimo ga v drogeriji za majhen denar) ali pa žlico navadnega vinskega ali sadnega kisa. Tudi limonov sok je kot dodatek odličen. Limonov sok obeli tudi polt. Ženske, ki bi rade imele belo, prozorno polt, naj bi se torej večkrat natrle z limonovim sokom. Žena z mastno poltjo lahko brez skrbi uporablja milo. S tem pa ni rečeno, da je vsako milo priporočljivo. Poskusite najprej z lanolinovim ali glicerinovim milom. To milo je precej nevtravno, ne draži znojnic in dobro suši kožo. Ljudje z mastno poltjo imajo po navadi mozolje. Za kožo, ki je nagnjena k izpuščajem in podobnim okvaram, je najboljša žvepleno ali katranovo milo. Takšno milo kupite lahko v drogeriji ali pa v lekarni. V nekaj dneh boste dosegli s takšnim umivanjem vidne uspehe.

Ženske s suho poltjo bi morale uporabljati za umivanje samo deževnico. Topla voda je za suho polt škodljiva. Prav tako se je treba ogibati raznim cenanim toaletnim milom. Najboljši dodatek vodi je mleko ali ku-

Samo temeljito očiščena koža more biti lepa!

Poskusite enkrat sami. Nakapajte malo Scherk Gesichtswasser na košček vate in otrite z njim lahno Svoj obraz. Po krepkem oživiljenju kože boste opazili, kako je Scherk Gesichtswasser prodrl globoko v znojnice. Dokaz za delovanje: vata je popolnoma črna. Scherk Gesichtswasser čisti tako temeljito, da razkroja vso nesnago in ogrce. Scherk Gesichtswasser prodira v kožo in deluje od znotraj proti njeni površini, zaradi česar postaja koža lepa, nežna in gladka. Znojnice se iznebijo nesnage in koža spet lahko diha. Koža je bolj sveža in zdrava ter podaljšuje Vašo mladost za mnogo let. Scherk Gesichtswasser zapušča čisto nežno zaščitno tenčico, ki daje kot tanka nevidljiva prevleka hkrati idealno podlogo za puder. Na ta način imate dvojno delovanje in dvojni prihranek.

**Scherk
Gesichts-
Wasser**

marčni sok. Vsakih nekaj dni pa lahko uporabimo milo za dojenčke, ki ga dobimo v drogeriji. Če kljub takšnemu umivanju ne dosežemo uspeha, se nekaj časa ogibajmo vode. Umivajmo se samo z vazelinom ali s kako prav mastno kremo. Kosmič vate namažimo z vazelinom in si z njim drgnimo obraz. To delajmo tako dolgo, da bo polt čista. Okoli oči, kjer se suha koža najrajši gubanči, se smemo samo nalahko brisati z vato, da ne raztegnemo kože. Vsaka masaža je za suho polt škodljiva. Smemo se samo lahno tolči s konci prstov po mestih, kjer se nam delajo gube. Preden ležemo zvečer k počitku, si dobro na-

trimo kožo z mastno kremo. Če vam je ostalo v gospodinjstvu kaj smetane, jo s pridom porabite za nego obraza.

Zelo hvaležno sredstvo za večerno nego pa je kumarčni sok. Sveže kumarice olupimo in nastrgamo. Pustimo jih v skledi deset minut, potlej jih pa s čistimi rokami močno ožmemo. Sok precedimo skozi čisto platneno krpico in ga hranimo v zaprti steklenici na hladnem temnem prostoru.

Žene, ki imajo močno povečane lojnice, naj se pogostokrat umivajo z alkoholom. Prav dober je tudi resorcinov špirit. Oboje dobimo v drogeriji. Vato namočimo v resorcinov špirit in si z njo zbrisemo obraz, dokler ni popolnoma čist. Zjutraj in zvečer se na ta način umijemo, vsak drugi dan pa natremo obraz z limonovim sokom ali pa z raztopljenim galunom. Znojnice se kmalu zmanjšajo in koža je bolj napeta in mladostna.

Mnoge žene zapravljajo denar za drage kreme in raznovrstna ličila, ne dosežejo pa vidnega uspeha. Preizkusite svojo kožo in se umivajte po zgoraj navedenih navodilih in spoznali boste, da je pravilno umivanje najboljše lepotično sredstvo. (ab)

KAR JE ŽE DAVNO PREISKUŠENO JE GOTOVO DOBRO

Žolčna obolenja pri suhih ljudeh

Na žolču bolni ljudje so lahko suhi ali pa debeli. Za mršave ljudi je najboljše, da skušajo s pogostimi jedilnimi obroki zvišati svojo telesno težo. Preden vstanejo, bi morali že v postelji popiti skodelico sluzaste juhe ali zakuhanih ovsenih kosmičev. Eno uro pozneje naj bi šele zaužili prvi zajtrk, ki sestoji iz kakaa in belega prepečenca, svežega presnega masla in ne presladke mezge ali pa medu. Večina na žolču bolnih ljudi ima premalo želodčne kisline. Zato jim majhen kosček mrzlega mesa ali puste šunke izpodbuja tek. Za dopoldansko malico naj bi taki ljudje pojedli dva kosčka belega prepečenca z mrzlim mesom ali pa s presnim maslom ali pa skodelico zakuhanih ovsenih kosmičev.

Za obed priporočajo zdravniki juho, kuhano s krompirjem, in surovo maslo. Kot priloga k mesu se uporabljajo testenine, riž, krompir in pasirana zelenjava.

Mršavi ljudje, ki hudo trpijo na pomanjkanju teka in ne morejo hkrati pojesti vsega kosila, naj si razdelijo kosilo na več obrokov. Juho naj zaužijejo že ob 12. uri, meso s prilogo ob 13. uri in lahek narastek s kompotom ob 14. uri. Za popoldansko malico naj služi kakao, laže bolni lahko uživajo čaj in prepečenec s surovim maslom. Komur prepečenec ne gre v slast, lahko pojé nekaj keksov ali pa kosček starega šartilja.

Za večerjo naj pojedjo bolniki krožnik sluzaste juhe ali pa krožnik kaše in majhen kosček pustega mesa. Mršavi ljudje naj povečerjajo že ob 18. uri, okoli 21. ure pa naj še zaužijejo malo kompota, kosček prepečenca ali pa nekaj keksov. Bolniki, ki težko prenašajo sladkor, dobijo od zdravnika recept za saharin ali hranilni sladkor «Dextropur».

Ta kratki pregled vam lahko pomaga sestaviti jedilnik za bolnega družinskega člana. Posebej vas pa opozarjamo na to, da žolčnih obolenj ni mogoče zdraviti z domačimi zdravili. Najprej je treba iti k zdravniku, ki dožene, kakšno bolezen imate. Žolčni mehur je namreč dovzeten za najrazličnejše bolezni: vnetje želodčnega mehurja, žolčni kamni, žolčni čiri, zatečene odvodne žolčne cevi itd. itd. Pravo diagnozo vam lahko pove samo zdravnik, in točno se je treba ravnati po njegovih navodilih. kl

Velik učinek z malo peneče se zobne kreme ODOL!

Dolgoletne izkušnje so izpričale, da je ODOL najbolj izdatna in najbolj učinkovita zobna krema. ODOL krepí dlesni, uničuje mikrobe, ki povzročajo škodljivo gnjlobo, in ohranja Vaše zobe zdrave. Pena zobne kreme ODOL prodre v najbolj srite koticke med zobmi, jih temeljito očisti in napravlja zobe blesteče bele.

ODOL

I TUBA ODOL-A VELJA PO KOLIČINI IN UČINKU ZA 2

Nekatere naročnice so še vedno v zaostanku z naročnino. Tem je urednica 1. t. m. poslala pismo «Meni so všeč ljudje» in priložila položnico.

Spodaj v predzadnji vrsti

«in naročnino za „Ženo in dom“ — dno» je natiskan dolžni znesek.

Prosimo, pogledjte to vsoto in nam jo takoj nakažite. Naročnicam, ki so naročnino že plačale, pa se iskreno zakvaljujemo.

Uprava.

Ali Vas smem pri tem vremenu spremljati?

Če dežuje ali če piha mrzel veter, tedaj nujno potrebujete NIVEO, da si morete obvarovati kožo. Zato si pred odhodom iz stanovanja nikar ne pozabite namazati obraz in roke z NIVEO! Videli boste, da NIVEA ne zapusti nikakega mastnega sijaja, ker jo koža vsrka vase. NIVEA vsebuje EUCERIT in zato krepča kožno tkivo ter dela kožo odporno. Kljub slabemu vremenu si boste ohranili kožo zdravo, nežno in belo.

Eugen Morothy:

Tega pa res ne vem več...

Sosed je bil prinesel ono nesrečno vest: Janez se je kopal v potoku in to — pomislite — sredi novembra, ko je voda že ledeno mrzla in zjutraj celo malo zmrzuje.

Oče župan je zdirjal v kuhinjo k svoji ženi: «Najin fant, ta nepopolni smrčavec, se je šel kopat v potok pri 10° R.»

«Oh, ljubi Bog,» je vzkliknila mati županja, «kje pa je nesrečni otrok?»

In nesrečni otrok je prav ta trenutek vstopil, vesel in zadovoljen, brez najmanjše slutnje, kakšna nevihta se zbira nad njegovo glavo.

«Ti nepridiprav, je zagrmel nad njim oče, »kaj pa vendar misliš, da se greš v tem času kopat v potok! Ampak le čakaj, to bova že še poračunala!»

Že se je oziral po šibi, ki je ležala zadaj za omaro, ko se je oglasila skrbna mama in fanta zapodila v posteljo. Janez se je brez besede splazil v spalnico, se slekel in se ves bled in preplašen stisnil pod odejo, kajti dobro je vedel, da je najboljšje, če se potuhne, kadar oče in mati zagrmita.

«Zdravnika,» se je spomnila mati županja, «brž po zdravniku! Marija hitro tecite v trg do voznika in mu naročite, naj urno zapreže in zdirja v mesto po doktorja!»

Potem se je brez moči sesedla na stol ob Janezovi postelji in božala fantove razmršene lase.

«Ubogi moj fant, te kaj hudo boli?»

«Nne,» je zajeceljal Janez, toda njegov smrtno blede obraz je bil zgovornejši in je jasno pričal o njegovi stiski.

Tedaj sta planili v sobo sosedi. Marija jim je mimogrede razodela strašno novico, in zdaj sta prihiteli na pomoč, kajti treba bo nekaj ukreniti, sicer bo prepozno, preden pride zdravnik!

«Samo toploto, samo toploto,» je svetovala teta Johana, «če se je zmrznil, potrebuje samo vročino!»

Vse tri so planile v kuhinjo, pobrale vse opeke in odeje in grelce, kar jih je bilo pri hiši, in jih nagrmdile okrog Janeza.

Rdeč kakor kuhan rak, je ležal Janez sredi vseh teh grelcev. Včasih se je previdno premaknil in tiho zastokal. Zdravljenje je bilo že v polnem teku, ko je vstopila notarjeva žena.

Prijela se je za glavo in vsa ogorčena zaklicala:

«Za Boga, grejete ga? Kaj pa če ima pljučnico?»

«Ježešmarija,» je zastokala mati županja, «kaj smo vendar napravile! Hitro proč s temi nesrečnimi odejami, kajti če ima pljučnico ali pa vnetje rebrene mreže, pomeni vročina zanj gotovo smrt! Pomagajte, pomagajte!»

In že je grabila odeje, ženske pa so nanosile robcev in rjuh, vode in leda ter pripravile mrzle ovitke.

«Brrr,» je zadrgetal Janez, ko so ga zavili vanje.

«Le potrpi,» ga je tolažila mama in požirala solze.

Ubogi Janez je bil po naravi hudo potrpečljiv, posebno če se je okrog njega sukala skrbna mama, tokrat pa je bilo njegovo potrpljenje postavljeno na prehudo preizkušnjo. Le s težavo je vzdržal pod mrzlimi obkladki, medtem ko so sosede stikale glave in šepetale:

«Tak močan otrok!» je rekla teta Johana.

«In tako pameten!» je menila gospa Rozalija.

«In tako lep!» je zavzdihnila gospa notarjeva.

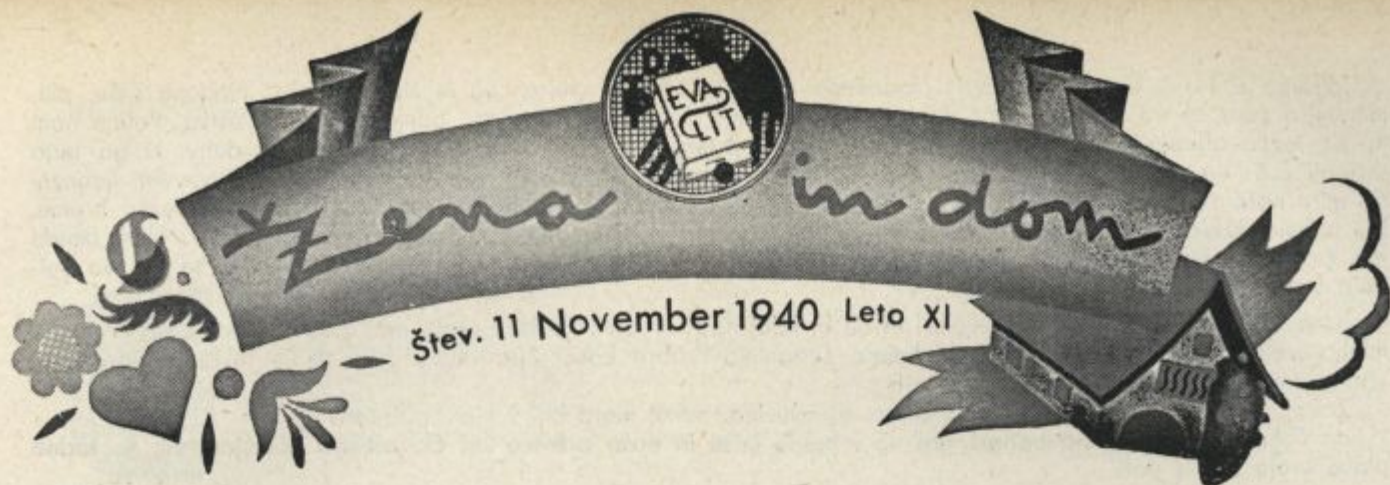
«Oh, kako bi ga bilo škoda, če...»

Mati županja je udarila v glasen jok, oče pa je z velikimi koraki hodil po sobi gor in dol. Zdajci se je ustavil pred Janezovo posteljo, požrl strah in vznemirjenje, ki sta ga davila v grlu, in s kolikor mogoče mirnim glasom vprašal:

«Kaj ti je vendar prišlo na misel, da si se šel v tem času kopat?»

Tedaj je Janez dvignil svojo prestrašeno, izmučeno glavo iznad blazin in zaihtel:

«Tega pa res več ne vem, saj je bilo to že pred štirinajstimi dnevi!»

DRAGE NAROČNICE IN BRALKE!

Dvaindvajsetič se vrača 11. november: dan, ko je premirje v Compiègneu končalo prvi svetovni pokolj.

Kakor že lani, bo ta spominski praznik tudi letos vsem milijonom zemljanov neizmerno žalosten dan. Človeštvo, ki je pred dva in dvajsetimi leti prisegalo, da se nikoli več ne zateče k vojni, in verovalo, da nastopa z 11. novembrom 1918 doba večnega miru, se danes utaplja v krvi novega, še strašnejšega razračunavanja. Danes, ko so žrtve prve svetovne vojne komaj strohnele, ko je njeno razdejanje le na oko zabrisano in njeno strašno gorje nam vsem še v živem spominu!

Vse, vse še pomnimo: da je pogoltnila prva vojna okrog 17.000 milijard dinarjev; da je terjala 8.600.000 mrtvih in 21 milijonov ranjenih, med temi tri in pol milijona trajnih pohablencev; da stane, kakor je sporočil angleški minister za pokojnine, še danes ta dan samo Anglijo 11.256.000.000 dinarjev na leto, ker prejema še vedno 904.700 oseb vojno pokojnino; da je razvala svetovno gospodarstvo, izčrpala vojujoče in nevtralce ter zapustila neposredno dediščino — obupno brezposelnost.

To je vsem znano, in vendar je spet vojna na svetu. Možje, ki to pot krmarijo narodom v krvavih vrtincih dogajanja, so bivši bojovníki prejšnje svetovne vojne; pokolenje, ki danes umira na bojiščih, je sestradani, brez mleka odgojeni zarod vojnih let! Razum se brani verjeti. Kako, le kako je mogoče? Kakšne vzroke bo navajal zgodovinar bodočih stoletij za to, da se je Evropa že ena in dvajset let po prvi katastrofi znova strmoglavila v isti prepad?

Morebiti ne povsem teh, ki so nam danes na jeziku. Bodoči zgodovinar bo sicer priznaval, da je pred izbruhom sedanje vojne vladalo na svetu zastrupljeno ozračje: pomanjkanje prostora, nasprotstvo med delom in kapitalom, zatiranje, samovolja, nespoštovanje zavez — itd. itd. «Ali» — tako nekako bo pisal zgodovinar — «vse to ni bilo glavni vzrok. Vse to ne bi moglo tako hitro povzročiti nove vojne, da je bila Evropa leta 1939. tista in takšna kakor Evropa pred letom 1914. Glavni vzrok je bil v tem, da je prva svetovna vojna po eni strani razdejala zavest evropske skupnosti, po drugi pa iztrebila cvet evropskega človeštva.

Človek leta 1919. in naslednjih let ne čuti ne samega sebe ne svojega dostojanstva; zbezan je in otopel, нравstveno oslavljen, odvajen plemenite iniciative, preveč beden in premalo čist, da bi mogel kot posameznik radostno nositi odgovornost za svoje mišljenje in dejanje. Zato mu je osebnost mrzek pojem; svojo rešitev vidi v tem, da se zgrinja v črede in drevi za samozvanimi pastirji. Kakor je človek pred letom 1914. goreče iskal resnico, tako si človeku po letu 1918. pita dušo z množstvenimi, tovarniško izdelanimi verovanji, ki se jih besno oklepa; le tako mu je živeti med razvalinami, s katerimi se je obdal. Da je Evropa tedaj še imela dobre ljudi, ki jih je bila pokosila vojna, bi jo bili ti ljudje povedli v dobo trajnega miru; toda imela je le zaslepljene pastirje, slabše od ovac, ki so jih gonili pred seboj. Vsa kri, vsa revščina in vse gorje let 1914/18 je bilo pustilo srca teh pastirjev trda in hladna. Mržnjo so zdravili s sovraštvom, trpljenje z zatiranjem, nezaupanje z obrekovanjem in lažjo. Boga so radi klicali za pričo; a tisti, ki so ga imeli v mislih, ni bil Bog ljubezni, marveč s krvjo pomazan malik. Tako je tragedija človeštva dosegla vrhunec in najstrašnejša vseh vojná je izbruhnila...

Zgodovinar bo tu otožno pokazal na preproste duše, ki so med letom 1918. in 1939. v grozi nad vojnimi strahotami strastno oznanjale: «Nikoli več vojne!» ter živele in ravnale po tem načelu, dokler jih ni rohnenje bombnikov zbudilo iz pacifističnih sanj. «Prebujenje je bilo prepozno,» bo pisal zgodovinar, «kajti, ko je bog vojne udaril po vratih Evrope, ni bil nihče oborožen, nihče z duhom pripravljen, da bi se mu uprl. Pod vplivom vojne otroške vere v mir so bili narodi pozabili nauk prejšnje vojne: da se nasilje ustraši samo sile, pripravljene na udar. Ne hoteti vojne se pravi hoteti mir, in hoteti mir se pravi braniti ga. Katastrofa leta 1939. ni prišla zgolj zato, ker so eni hoteli vojno, ampak tudi zato, ker so drugi spali na straži miru. 'Nikoli več vojne!' Kar svet stoji, še ni plemenitejše geslo zakrivilo hujšega gorja.»

Kaj vse bo zgodovinar pripovedoval o strahotah in razdejanju sedanje vojne, o njenih posledicah in o trpljenju narodov, ki jih premetava ta vihar, kdo ve? Po vsem, kar nas uči zgodovina človeštva, pa bo končal svoje poročilo takole:

«Srečno in častno so izšli iz preizkušnje samo narodi, ki so se ravnali po besedah T. G. Masaryka: 'Vojna je zlo, a suženjstvo je še večje zlo.' V svojem iskrenem miroljubju niso stregli drugim ne po zemlji ne po blagu ne po duši ne po svobodi, toda ljubosumno so pazili na svojo lastno varnost in prostost; in ko so bili postavljeni pred izbiro, da sprejmejo ali hlapčevstvo ali boj, so moško vstali za svoje svetinje. Dejavnemu miroljubju teh narodov gre zasluga, da zvezdi človečanstva in pravičnosti še sijeta na evropskem nebu.»

Mislamo si torej, da stojimo vstric bodočega zgodovinarja, in glejmo na te strašne dni z njegove širše, plemenitejšje perspektive, v kateri naš osebni delež izginja za bitnimi vprašanji domovine in človeštva. Potem nam ne bo težko obhajati spominski dan 11. novembra v tistem pogumnem, na vse pripravljenem duhu, ki ga terja sedanji čas: ne z jalovim tarnanjem in publicami papirnatega pacifizma, temveč v goreči, požrtvovalni ljubezni do miru naše zemlje in našega naroda. Obljubimo si, da hočemo za ta mir prenesti vsako, še tako težko breme. Ne tožimo, kadar nam odhajajo možje, bratje in sinovi na orožne vaje, ampak zavedajmo se, da vsak izmed njih prilaga svoj kamenček k obzidju našega miru. Kolikor višji in močnejši bo ta zid, toliko dalj se nas bo ogibala vojna furija.

Bodimo hrabre, bodimo pripravljene! In če bi kdaj napočil dan, ko bi morale dati živo kri svojih src in rodno mleko svojih neder — dajmo in ne plakajmo. Ostanimo hrabre kakor špartanska mati, ki je rekla otroku: «Sin, vrni se mi častno ali se pa sploh ne vrni!»

Zakaj, kar koli bo kdaj poročala knjiga zgodovine, nekaj mora biti v njej zapisano:

da čoln, ki nosi našo prihodnost, naš up v boljše čase in našo pravico do človeškega dostojanstva, še vedno plove svojo svetlo pot!

Uredništvo

Nada Sivčeva:

OD JUTRA DO SOMRAKA

Poročno potovanje in medeni tedni... Poljubčki med posameznimi stavki, prisege; drug drugemu gledata v oči, in ura točno odmerja dneve, ki tako naglo gredo tja, od koder se več ne vrnejo... ah, tako naglo...!

Ona ima poln kovčeg lepih, čisto novih oblek, njen nosek se nikoli ne sveti. On nikoli ne pozablja svoje pižame v kopalnici in se brije dvakrat na dan (zjutraj in zvečer, preden gre spat); ona ga občuduje, ko se brije, in nikoli ne čaka, da bo opravil svoje delo; poljubi ga kar zraven nosa, kjer je že milo odbril. Zjutraj se prebujata s smehljajem na ustih; vse, pa prav vse si drug drugemu povesta, zakaj niti edine misli nočeta drug drugemu prikriti.

Pavel ji kupi vsak dan nekaj novega in jo vpraša, ali ne potrebuje denarja, nakar ona odgovarja:

«Sploh ne!»

Za kaj bi potrebovala denar? Čemu denar?

On pazi na svojo obleko, nikoli si ne vzame kravate kar tako; njegovi lasje so vedno skrbno počesani.

Trdno sklene, da bo vse življenje posvetil uresničenju vseh njunih skupnih sanj. Obljubil ji je to.

Ko se bosta vrnila s poročnega potovanja, kako bosta srečna v svojem lepem stanovanju!

«Komaj že čakam, da bova doma,» pravi Minka. Dobra kuharica mu bo, to mu je prisegla! Kaj bi človek ne storil iz ljubezni?

Ali ni življenje krasno? Kako bi mogla živeti brez njega?

On ji vsak dan prinaša cvetlice.

Prvo leto zakona... Ona ponoči vstaja in zapira okno, da bi se Pavel ne prehladil.

V svetlomodri domači obleki mu kuha kavo; včasih jo prehitro skuha, ampak to nič ne de. On vstane od mize, gre k njej in jo poljubi. Zvečer se vrača zmeraj točno domov. In kako mu gre v slast prismojeni zrezek in premalo vzhajani kolač!

Pogosto hodita v kino. On ima rad ameriške gangsterje, ona ljubi sentimentalne filme...

Zdaj imata natančen domač proračun. Hranita ga za bodočnost.

Prvič sta se sporekla; on loputa z vrati, ona se zapre v spalnico in joka, kakor da ji je kdo umrl. On trka na vrata in jih hoče odpreti, ona ga spusti v sobo... in nič več ni zamere. Nikoli se nista tako nasmejala kakor takrat...

«Jaz sem kriva...!»

«Ne, jaz...»

«Ti ne, dragec, ampak jaz sem hudobna...»

On ne bo nikoli več loputal z vrati, in ona si ne bo nič več kvarila svojih lepih modrih oči...

Prinaša ji cvetice enkrat na teden.

Nadaljnjih pet let... se prebujata brez smehljaja. Ona mu položi roko na ramo in ga budi; sedem je že ura, on se mora podvizati.

Zajtrk; vonj žitne kave in žemljice...

Spet nov zločin! Časopis pri jedi res ne sme manjkati. Njen nosek se sveti, lase ima pod mrežico; njena domača halja je nekoliko obledela...

Brž, brž suknjič, drugače zamudi vlak! Zdaj stanujeta za mestom; za otroke je to boljše kakor veliko mesto.

Enkrat na teden hodita kvartat k Zorčevim...

Pavel strašno rad lovi ribe; vsako soboto se odpelje in se vrne šele v ponedeljek. Ona se vozi ob nedeljah v Ljubljano v kino. Tale Charles Boyer je res imeniten!

Zvečer imata včasih goste. Po večerji se možje zabavajo med seboj, žene pa tudi med seboj.

On se večkrat vrača iz pisarne pozno domov; šef ga je zadržal.

In pozneje... nakit je drag, toda nič ne de, ona je zadovoljna s ponarejenim.

Študiranje otrok veliko stane. Vladko hodi v gimnazijo, Eva pa v meščansko šolo. Minka ima samo dva klobuka na leto, poletnega in zimskega... čemu bi jih imela več?

Njemu se ne ljubi iti kvartat k Zorčevim. Tako je truden. Sezona rib je pri kraju. Pavel se pelje torej v Ljubljano in bo tam menda tudi večerjal. Opolnoči telefonira domov, češ da je že pozno, da je truden, in ker mora biti zjutraj zgodaj v pisarni, bo ostal... morda... če je Minki prav... v Ljubljani čez noč.

Vladko se začenja briti. Odsihdob nima očka nikoli pošteno ostre britve. Eva je zaročena, in hiša je polna belega tila in belih cvetlic. On se čuti tukaj tujca. Utrujen je. Še dobro, da ima svoje znance in svoje ribe... Nekega večera govori Pavel z Vladkom resno o življenju, toda Vladko pozna življenje že prav dobro.

Eva se mož, in prvič po dolgih letih ugaja Pavel sam sebi v fraku s svojimi srebrnimi lasmi, in mama je tudi zelo lepa. In nenadno je hiša utihnila, preveč utihnila. Čas hiti, pride pomlad in s pomladjo pismo, ki ga Minka ni tako hitro pričakovala. Eva bo dobila dete. Ona misli na to cele dni. Kmalu pride mala Evica, ki ji bo rekla «stara mamica». Na to se človek le počasi navadi.

On podari svoje ribiško orodje Vladku, ki bo delal maturo. Čemu bi tudi neki potreboval še trnek pri svojih letih? To je za mlade ljudi. Ne hodi več v kavarno. Najlepše je doma, v domači halji, s pipo v ustih in knjigo v roki. Ona kupi za očkovo sobo nove zastore, in njuna stara zakonska postelja dobi nove žimnice... Kako lepo jima je doma! Zares sta srečna. Vedno sta bila srečna. Za božič dobi mamica od njega prekrasno zaponko z briljantom (pravo)...

«Preveč denarja si izdal, očka!»

In on odgovarja:

«Za tebe, mamica, ni nič dovolj lepo...!»

Smrt pri sosedovih

as je tak, da večkrat govorimo o smrti. Bilo bi bolje, da bi o njej samo razmišljali. Toda misel je včasih težka in vpijoča in hoče besed. Ne glasnih in hrupnih, hoče pa si izsiliti svojo veljavo v tihem prijateljskem pomenku. In tako govorimo dandanes pogostokrat o smrti. Jesen je in vojna. In v Evropi živimo...

Smrt je vsakdanja, kakor le kaj. Vsakdo izmed nas jo učka, kakor so jo učakali milijoni pred nami. Toda — Pomislim na kamen sredi ceste. Glej ga, glej ga, tako je neznaten, najnevrednejša stvar na svetu. Greš po cesti, bog ve kod so tvoje misli, morda plahutajo z vetrom, morda potujejo z oblaki po nebu. Šele kadar treščiš z ного ob kamen, ga opaziš in po bolečini veš, da je na tem svetu važen tudi kamen sredi ceste. Kako bi tedaj ne razmišljali in govorili o smrti, ki je nam vsem poslednja skrivnost.

Prijatelj Filip pravi, da ga ni izmučila ne avstrijska ječa ne tuljenje granat v svetovni vojni. Bil pa je nekoč priča strahotnega prizora: tramvaj je povozil otroka. Tistih nekaj metrov, kolikor daleč je tramvajski voz potiskal pred seboj lepo dekleško telesce in ga izmaličil v svaljkasto krvavo gmoto — tistih nekaj metrov žalostne zadnje poti — pravi prijatelj Filip — se mu je vtisnilo v spomin kakor najstrahotnejši filmski trak.

Spomnim se podobne otroške smrti. Bilo je pred leti na praznik Malega Šmarna. Pohajkoval sem popoldne po ljubljanskem polju, proti večeru sem nastopil službo v uredništvu dnevnika. Povprašal sem po novicah na policijo in na reševalno postajo in drugam, kakor pač sprašujejo uredniki dan za dnem, da potem napišejo tisto, čemur pravimo dnevna kronika. Povedali so mi na reševalni postaji: doli nekje v Zeleni jami je šlo osemletno dekletce nabirat cvetlice na travnik, da jih prinese materi za god. Dekletce je moralo čez železniški prelaz. Počakalo je, da je po progi odbrzel vlak proti Zalogu. Potem je veselo, kakor jagnje, pohitelo čez progo — in prav tedaj je od nasprotne strani prihrumel brzec in zdobil otroka kakor nedozorel oreh. Vsa lepota tistega sončnega Malega Šmarna mi je bila na mah zamračena s temle poročilom o otroku, ki je šel za mater nabirat cvetje, pa je zagazil naravnost v smrt.

Grozotne reči vedo povedati nekateri: sodniki o obeshencih, pomorščaki o utopljenicah, vojščaki o mesarstvu na frontah. «Ali verjameš,» je nedavni večer rekel prijatelj France, «ali verjameš, da danes ne morem videti niti lise krvi? Na laški fronti mi je bila malenkost, pomeriti zdaj tega, zdaj onega, s strojnico smo nekoč pozobali pol laške kompanije. Imeli smo sijajno postojanko na hribu, ona nesrečna kompanija pa se je razmestila doli nekje v dolini. Siromaki so mislili, da so v varnem zavetju. Pustili smo jih, da so raztovorili in sedli. Potem smo jih od strani obsuli s krogliami kakor z želodi. Ni mogoče popisati, kako so bili zbegani. Drevili so sem in tja, padali, se prekopicovali drug čez drugega, le nekateri so brž našli zavetje na pravi strani, drugo pa je obležalo — grozoten kup nesreče in smrti! Tako, danes pa ne morem zaklati piščanca in odrekel sem se lovu, ker se mi strese roka, če pomerim na srnjaka.

— To pač vse zavisi od okoliščin — je kanil modrovati tovariš Tomaž — tudi smrt je v različnih okoliščinah različna, nekomu je rešitev, drugim bolečina. In ubijanje — saj vidiš, da je največkrat dolžnost! Če se znajdeš znova na fronti, boš pa vnovič ropotal s strojnico. Kakor ona letalska mladež, ki dandanes z letali ubija še pastirja in ovce na gmajni.

— Ne verjamem, ne verjamem — je odmajal France.

Potem nismo dalje govorili. Sam tudi nisem imel kaj povedati o smrti. Enkrat samkrat sem bil doslej priča tihega umiranja. To ni doživljal, da bi ga bil mogel vmešati v naš prijateljski govor. Ali domov grede sem se bolj in bolj spominjal tistega umiranja, večer je bil prav tak kakor takrat. Nisem dogodka povedal prijateljem, povem ga pa vam, ki prebirate te vrste.

To je bilo jeseni, neko leto kmalu po vojni, ko sem bival na vasi. Kaj se pravi: vas! Tri, štiri hiše, nekaj hramov in hlevov, cesta po sredi, potoček pod gričkom, dva mlina ob njem in nad vso globeljo nizko poveznjena nebo. To je tisti kraj, ki se mi je prikupil s svojim življenjem, s svojimi ljudmi. Na jesen, ko so pozna dela po parnah, kleteh in naposled za pečjo, smo si sosedje hodili v vas, pomagali smo si pri vsem. Pri ličkanju koruze smo otepali slastni kruh, vmešan iz pšenične in bele koruzne moke, in smo pili mošt prve podberine. Teh večerov, ko se je mesec lovil med vejami golih dreves in je hladen veter steval orehe in poslednje listje, se spominjam z vso njihovo trepetajočo lepoto in z nežnostjo tistih daljnih zvokov, s katerimi se je fantovska pesem za griči in golimi gaji izgubljala v daljo.

S skednja in iz kleti smo se nekega večera pri sosedu preselili v sobo, za veliko krušno peč. Tisto jesen je zbolela mati sosedovih, gospodinja Marija. Želela je družbe in toplih pogovorov. Govorili smo o vasi in o mestu, ljudeh z gora in njihovih navadah, o zakladih in prikaznih, o čudežih po daljnem svetu. Mati Marija je ležala ob steni, ki je ločila veliko izbo od čumnate. Tjakaj so hodili izmenoma legat sin ali hčerke, ki so potem vso noč bedeli pri bolnici in ji stregli do jutra. Ura, starinska ura z rumenim obrazom, s starimi rimskimi številkami in rožnatim okrasom, je kakor starka v cerkvi enakomerno tiktakala, ne meneč se za naše pogovore.

Mati Marija je ležala blede na postelji, videli smo samo njen obraz in kdaj pa kdaj desnico, ki jo je z nadlehtjo vred dvignila izpod odeje. Dlan, ki je bila prej vsa črnkasta od žuljev in brazd, je postajala svetlejša in mehkejša.

Zunaj je po malem rosilo. Kadar so se odprla vrata, je bilo čuti tihi šum dežja, potočka onkraj ceste in vejevja, s katerega je nočni veter skubel listje. Toplo je bilo v sobi, sedeli smo okrog peči, enakomerno je tekla beseda. Komaj je kdo nehal pripovedovati, je načel drugi. Bili smo presajeni v tisti lepi svet pravljice in starih kmečkih doživljajev, v katerih je toliko šegavosti, da ti starinski lik kakega kmečka originala živo stopi pred oči in se mu nasmeheš kakor staremu znancu. Enakomerno, kakor je tiktakala ura nad vrati, je dihala bolnica na postelji. Ta

večer se ves čas ni ganila ne za las. Spala je. Ob njenem zglavju je sedela prvorojenka in ji zdaj pa zdaj obrisala pot, ki se je nabiral na voščenem čelu v čisto tankih, drobcenih sragah.

Bilo je proti polnoči, pripovedoval sem pravljico, ki je zdaj ne pomnim več. Zdajci mi je zastala beseda. Še danes ne vem prav, kaj mi jo je ustavilo. Da, bilo je prečudno naključje: utihnilo je dihanje bolne matere, ustavila se je ura na steni, iz sosednje čumnate je pravkar stopil v sobo sin, ki se je bil truden prespal in ga še danes vidim, kako se je med podboji raztegnil z rokami v križ. A iz veže je stopil v sobo mož, družinski glavar, zastrmel se je v nas vse, ki smo bili onemeli kakor kipi, in je za-ječal: «Kaj smo pa zdaj?» To je bila beseda njegove najhujše izgube, moža, ki se je nekoč v mladih letih izgubljal

v zapravlivosti in ga je dobra žena spravila na pot trdnega gospodarja.

Jok, ihtenje. Sredi noči je bilo treba klicati sosede, da napravijo oder, da položijo pokojnico med pozno jesensko cvetje. Medtem ko so sosede umivale pokojnico na mrtvaški postelji — bila je neki čista in bela — so iz druge sobe, ki je bila brž izpraznjena, odmevali skozi odprta okna v nemirno jesensko noč udarci kladiva in sekire. Kmalu je bil oder postavljen, prihajali so prvi kropilci.

Lepa je bila smrt matere, ki sem ji bil priča, in lep je bil pogreb. Govorili so pozneje, da se kdaj pa kdaj pokaže pokojnica na poti iz hiše čez cesto k potoku. Šel sem tod že prenekatero noč, a pokojnice nisem srečal. Nemo bi se spogledala in se pozdravila. Kajti v vsaki dobri materi spoznavam tudi svojo.

Kalvarija

Jana Podkrajšek:

Z A V A S J O

Nemo stoje trije križi tam zadaj za vasjo na malem hribčku, stoje sredi polj in travnikov in gozdov in se ozirajo tja dol na bele hiše in hišice, na svetla okna in okenca, na vse ono življenje, ki živi in se razvija pod slamnatimi strehami, življenje, polno skrbi in bridkosti, skritih pod trdo raševino kmetijskih src, pod raševino, ki pa se pred njo, pred Kalvarijo za vasjo, razgrne, razgali življenje, razkrije vse polno grozot in trpljenja. Kajti vsakdo, ki poroma tja gor, s prošnjo ali zahvalo na duši, vsakdo prinese s seboj svoje srce, kakor na dlani. Skozi zveste, proseče oči vidijo ti trije križi prav v dno srca, v najskritejše kotičke duše, tam berejo vso tragedijo, ki jo doživlja človek v svojem kratkem, pa tako bednem življenju. Veliko bridkosti slišijo, veliko težav vidijo, toda nemi so, nikomur, niti vetru, ki na večer zapiha čez bregove, zdaj nežno, zdaj zopet grozeče, nikomur ne povedo, kaj vse jim odkrivajo uboga človeška srca. Saj če bi zbrali samo vse solze, porojene iz bridkosti in potočene iz smrtno žalostnih oči, bi prestopile reke bregove in bi morja preplavila rodovitne dežele... Prav je, da molče...

Tiho sta stopala mož in žena po vijugasti poti. Ona je kdaj pa kdaj pritajeno zavzdihnila in se s solznimi očmi ozrla v možev resni obraz, on pa je ves strmel naravnost predse, z očmi, zamaknjenimi nekam v daljavo, in z mislimi, ki so blodile bog ve kod.

Pri križih sta se ustavila. Moževe oči so se vrnile v sedanost. Ozrl se je na ženo, ki je brez besed stala zraven njega, in ji tiho zadržano bridkostjo v glasu dejal:

«Nazaj boš morala, Marija! Mračni se, in moja pot je še dolga, ni, da bi ti še naprej hodila z menoj. Saj veš, ni dobro zdaj zate, če si predolgo zunaj!»

Marija je tiho pobesila oči in se z roko nalahno dotaknila njegove. Težko je bilo obema; nista bila navajena nežnosti in nista je pokazala niti sedaj, ko jima je srce prekipevalo od ljubezni in bolečine, ko jima je duša vpila po dobri besedi in nežni kretnji. Skoraj kakor dva tuja človeka sta stala drug zraven drugega.

«Pametna bodi,» je spet začel čez čas, «delaj, kolikor moreš, saj veš, da je naša zemlja revna in da ji moramo

vsako drobtinico kruha, ki jo iztisnemo iz nje, povrniti s stoterimi kapljami znoja. Toda pazi nase in ne preteguj se preveč, vsaj zdaj ne!»

Potem je tudi ona premagala svojo srčno stisko in s težavo izpregovorila:

«Ne skrbi zame, misli nase! Čuvaj se in kmalu se vrni! Vsaj toliko, da boš videl svojega sina!»

«Bom, Marija, bom! Pazi nanj, in ko bo prišel, mu reci, da ga lepo pozdravljam!»

Potem jo je prijel za glavo in dvakrat nežno poljubil. Enkrat zanj in enkrat za sina. In je šel.

Marija je sedla na kamen pod križ in skozi kopreno solza, ki so ji vrele iz oči, gledala za odhajajočim. Težka je bila žalost in velika bridkost ob tem prvem velikem slovesu, toda srce je bilo še mlado in upanja polno.

Minulo je leto dni. Če je bil lep večer in se je sonce lovilo po pisanih listih drevja, poslikanih s pestrim čopičem jeseni, je vzela Marija svojega nekaj mesecev starega sinčka v naročje in ga odnesla na goro. Tam je sedla pod križ in gledala v dolino, kamor se je takrat potopila izginjajoča postava.

«Vidiš, Lukec,» je šepetala mati Marija, «tam je stal tvoj atek takrat, ko mi je naročal pozdrave zate. In prav tam mi je obljubil, da se bo kmalu, kmalu povrnil, gledat svojega sinka. Kaj misliš, ali bo kmalu izpolnil svojo dano obljubo?»

Otrok se je z velikimi, temnimi očmi oziral vanjo; in kakor v odgovor so se tam z goriške strani oglasili topovi in s svojim grmenjem oznanjali čas grozote.

Lukec je preživel že dve leti svojega življenja, ko je prvič videl svojega očeta...

Bila je že skoraj noč, ko je na vrata nizke, kamenite hišice potrkal vojak. Marija je odprla okno, da bi pogledala, kdo je prišel ob tej uri v ta tako samotni dom. Dolgo časa je zrla v temo in opazovala blede, shušani obraz slabotnega vojaka, potem pa zdirjala skozi vežo in vsa zaprepaščena vzkliknila:

«Jezus, Marija, kaj si res ti?» In je hitela odpirat svojemu možu. Prišel je domov na kratek dopust.

Bila je ravno jesen, in treba je bilo pospraviti s polja. Marija se je ubijala z delom, vlačila domov tisto bore pridelka, ki je bil zrastel, pognojen z njenim znojem in za-

livan z bridkimi solzami, mož pa je cele dneve posedal na soncu in se igral z otrokom.

«Marija, saj nisi huda,» ji je rekel vselej, kadar se je otovorjena z vrečo krompirja za hip odpočila pred hišo, «saj nisi huda, da ti prav nič ne pomagam. Saj razumeš, teh nekaj dni dopusta, ki so mi ga dali, bi rad preživel s tem najinim sinčkom, ki ga po tolikem času prvokrat gledam!»

O, Marija je razumela. Prav dobro je vedela, da ni otrok tisti, ki je moža odvrčal od dela, o ne, pač pa njegova bolezen, ki jo je prinesel s seboj iz strelskih jarkov. Saj ga je videla, kako je včasih na skrivaj, ko je mislil, da ga nihče ne opazuje, zagrabil za delo, pa je že po nekaj trenutkih ves blede in omotičen omahnil na tla...

Kakor lepe sanje so minili kratki dnevi dopusta, in po teh lepih sanjah je vstal pust, mračen dan, ko je bilo spet treba nazaj. Zopet so stopali trije po poti proti Kalvariji, spet so se ustavili tam na vrhu grička pod tremi križi. Mož in žena in otrok.

«Vidiš, Lukec,» je dejal oče, ko se je sklonil k sinu, «zdaj odhajam. Toda videl boš, še preden bo listje na novo ozelenelo, bom spet nazaj.»

«Res, res,» se je obrnil še k ženi, «boš videla, da ne bo trajalo več dolgo to strahotno, nečloveško klanje. Mi vojaki, mi ljudje, nočemo več vojne! Vrnil se bom, prav kmalu se bom vrnil, in potem bomo začeli novo življenje, novo pomlad!»

In jasno so se svetile njegove oči, saj je bilo v njih upanje in vera in ljubezen. Toda Marijino srce je bilo žalostno. Kajti prav iz dna teh oči je gledala smrt in se grozeče grohotala trpeči ženi.

In res. Ni še preteklo leto dni, ko je prišla v nizko, potlačeno hišo črna vest:

«Vojak Lujo Dolenc je padel za domovino.»

Razbičana od bolečine, je hitela žena Marija z otrokom v naročju na Kalvarijo, da bi se razjokala ob nogah Križanega in mu potožila svojo žalost. In medtem ko je ona trpela, je otrok, ki še ni slutil, kako črn in temen je ta dan za njegovo življenje, z zanimanjem prisluškoval oddaljenemu grmenju topov in brezskrbno jecljal:

«Mamica, ali slišiš, tatek naju pozdravlja!»

Molče je pritisnila Marija otroka k sebi: samo njega ima še!

Minilo je dvajset let. Soča, vsa rdeča izza časa bitk, se je spet zbistrila, dvignila se je poteptana trava, bogata je obrodila revna kraška zemlja, saj je bila pognojena s človeško krvjo. Potihnilo je grmenje topov, umirila so se človeška srca, življenje je spet stopilo na staro, izgajeno pot...

Foto: Milan Pavić, Daruvar

„Kalvarija“

Toda glej! Kaj ne stopata tam spet dva po ozki vijugasti poti proti Kalvariji, z rameni, upognjenimi od nevidnega tovora bridkosti? Kaj ne stopa tam žena Marija in spremlja svojega moža na poti v smrt?

Ne! To je mati Marija, ki vodi svojega sina za klicem domovine. Zakaj spet so v Evropi zabobneli topovi, spet so zasikale granate, in kriki umirajočih odmevajo v zatemnelo nebo.

Glej, spet sedi mati Marija ob križu in prisluškuje oddaljujočim se korakom svojega sina — vojaka. Njene oči pa zdaj ne jokajo več, njeno srce ne moli več. Zakaj bridkost je prekipela čez rob. Le njeni pogledi se očitajoče ozirajo v obraz Križanega in govore:

«O Bog, kaj ni še dovolj krvi?» ...

Nedavno še si vsa vesela
prišla naproti, ko sem iz daljine
po dolgem času spet Te obiskal.
Kako lepo si me sprejel!
Oči so ti žarele od miline,
ko spet po letih sem pred tabo stal.

Priščno si z menoj kramljala,
mi zbujala na mlade dni spomine,
na tiste lepe dni, ki ni jih več.
Ponos so Ti sinovi, si dejala,
na hčerke misliš, brž ko dan zasine,
ter njim želiš in vnučkom tisoč sreč.

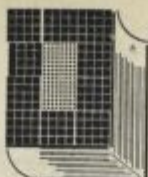
V
S
P
O
M
I
N

Zdaj daleč si odšla v Nirvano
za možem svojim, ki si ga ljubila;
on davno že odšel je pred Teboj
v kraljestva daljina, nam neznano.
Tam zdaj se spet v ljubezni sta združila
in našla večni mir sta in pokoj.

V spominu svetlem boš živela
sinovom, hčerkam, vnukom, zlata mati,
kot vse ljubezni in dobrote vir,
in tudi meni, dobra teta Kati.
Za žrtve svoje in za dobra dela
uživaj zdaj plačilo, sveti mirt

Francè.

ri dni je že, kar mi je umrla stara mama. Trije dnevi so že prešli od one noči, ko je v zaspano tišino zazvonil telefon in je tuj glas povedal, da je konec z njo. Nič prav ne vem, kaj se je te dni dogajalo z menoj. Hodila sem okrog in delala to, kar so mi drugi ukazovali, brez lastne volje in misli, kakor lutka, ki jo naviješ in ti gre, dokler se ne izteče pero. Vse, kar sem doživljala, se mi je zdelo tako naravno in razumljivo. Nič me ni razburjalo, komaj rahel občutek strahu je živel v meni, strahu pred ono tajno zaveso, ki loči življenje od smrti in katere skrivnost je naša stara mama tisto noč dojela.

Zdaj pa, ko v miru mislim nazaj in v duhu doživljam še enkrat vse, kar se je medtem zgodilo, zdaj šele vstaja v meni oni čudni, nedoumljivi občutek, ki ga vzbudita dve kratki besedi:

«Nikoli več!»

Lep poletni dan je bil, poln sonca in tople luči, ko sem ležala v travi in gledala oblake, ki so se podili po nebu, ko je prišel brzojav in nas pozval v mesto.

«Mama je bolna, in nič se ne ve, kaj bo z njo.»

Čudna bolečina mi je šla skozi telo, kakor električna struja, toda prešla je, kakor je prišla, komaj malo trpkega občutka je zapustila za seboj. Pa so jo prekrile priprave za odpotovanje, in ko sem sedla na vlak, je bila vsa skrb že skoraj pozabljena. Med vožnjo se je nebo pooblačilo, iz čemernih, sivih oblakov je pričelo pršeti, sprva v drobnih, potem pa v vedno debelejših curkih. Debele kaplje so polzele po šipah in puščale umazano sled za seboj. V mestu so bile ceste polne luž in blata, drugače pa kakor izumrle, le nekaj ljudi je hitelo po opravkih tik ob hišah, da bi se umaknili moči, ki je pršela z neba. Kdaj pa kdaj so se oblaki razklali na dvoje in se zasvetili v slepeči luči bliska, in zamolkel grom je preglasil šumenje kapelj, ki so padale na tla. V sobi, kjer je ležala stara mama, je dišalo po zdravilih, da je nekaj težkega, morečega pritiskalo na srce. Bolnica je v postelji skoraj sedela, podprta z mnogimi blazinami, z zaprtimi očmi, in je po tihem hropla. Vse to me je čudno prevzelo. Strah, ki ga začutim vselej, kadar zaslutim, da umira življenje, mi je legel na dušo in me tlačil s svojo morečo težo. Ko bi morala za trenutek ostati sama v sobi, sem stopila pred vrata po mucka, ki sem ga prej, ko smo prišli, videla na hodniku, in ga vzela s seboj, da bi mi krajšal čas in zamotil moj strah. Toda živalca, ki je prej, ko sem jo božala zunaj, zadovoljno predla, mi je zdaj bežala iz naročja in me s svojimi malimi svetlimi očki gledala vsa preplašena, kakor bi čutila, da v bližini preži smrt s pridržano sapo, da bo v danem trenutku upihnila svečo življenja.

Drugo jutro, še v okrilju temnega plašča noči, je izvršila svoje poslanstvo. Ta vest se je komaj dotaknila mojega srca, in čeprav skoraj več ko pol noči nisem spala in so se mi po glavi podili vrtinci misli, sem vendar lahko čisto mirno mislila na to, kaj bom čez dan počela. Šele potem, ko sem stopila v sobo, kjer je stara mama ležala, in sem zagledala vse tiste njene drobne zaklade, piškote, sladkorčke, lešnike, ki jih je imela za nas otroke, svoje vnuke, se mi je za trenutek skalilo srce:

Naša stara mama

«Nikoli več!»

Za pogreb smo se zbrali vsi, otroci, vnuki, zeti, snaha, vsi, ki nas je v življenju obsipala s svojo nežno ljubeznijo in nas spremljala s svojim skrbnim smehljajem po potih našega življenja. Vsi smo bili, le najmlajši, pravnuk, ki si ga je tolikokrat želela, je ležal doma in sesal dudko in morda ravno tisti trenutek reševal težke probleme, češ, kaj je to, ko si je molil svoje drobne prstke pred nos. Ko je ta naš najmlajši prijokal na svet, je njegov prihod s silnim ponosom navdal našo staro mamo, njegovo prababico. Toda, ko je gledala njegove modre očke in mu z raskavimi, od dolgoletnega dela razjedenimi rokami božala laske s čela, je zaslutila svoj konec in mu rekla:

«O mali moj, da sem le tebe dočakala! Zdaj pa lahko umrem.»

In ko so ji odgovarjali, da mora dočakati še mnogo, mnogo pravnukov, je odgovorila:

«Ne, ne, midva že veva! Ti si prišel na svet, zame je pa čas, da se odpravim od tod.»

In zdaj je ležala pred nami, vsa taka, kakor je bila v življenju, s tisoč gubami in gubicami na osvetljenem obrazu, vsaka guba skrb, ki jo je glodala pred leti in desetletji, z usti, rahlo odprtimi, kakor na smeh, in s svojimi srebrnimi lasmi, ki so ji vedno enaki, kar pomnim, obkrožali obraz. In potem njene roke! Te blagoslovljene, čudežne roke, vse hrapave z ukrivljenimi prsti, roke, ki so tolikokrat gladile pot njenih številnih otrok, ki so nam vnukom tolikokrat brisale mlade skrbi, porojene iz navianih glav, ki so nas božale in razvajale, premnogokrat v jezo naših mamic in očetov. In te roke, sklenjene k zadnji molitvi, so grobarji, preden so zaprli krsto, razklenili hitro in s silo in jih položili ob telesu tako grdo, da bi najrajši zakričala in jih odpodila proč.

Sonce je stalo malo nad vrhovi gora, ko smo stopali za krsto, in obsevalo svetle nagrobne kamne z zadnjimi žarki. Daleč nekje za zidom je valovilo zlato žito in se priklanjalo v vetru, ki je prinašal do nas cvrčanje murnčkov in vonj pokošenih travnikov. V ozkem ilovnatem grobu pa je ležala ona in ni prav nič vedela, kako lepo je zunaj, kako je vsa narava polna življenja, kako vse raste in zori. In kakor sonce, ki je tonilo za gorami, je tudi ona razsipala iz groba zadnje žarke svoje ljubezni, zdelo se mi je, da nam govori:

Zdenka Rydvalova:

SONCE

Takšna mestna najemna hiša je od zunaj siva stena z več vrstami oken — znotraj pa — toliko in toliko življenj, in vsako je drugačno.

Prišel sem z dežele, iz mesteca, kjer smo drug drugega poznali skoraj v dno duše. Nastanil sem se v moderni najemni hiši — in bil sem razočaran.

Še tisti dan, ko sem se vselil, sem pozdravil na stopnicah mlada zakonca, ki sta stanovala zraven mene. Ona — drobna plavolaska — me je začudeno pogledala in šla malomarno mimo mene. Njen mož je bil videti nekoliko razdražen — premeril me je od nog do glave — in šel tudi mimo. Potem sem slišal, da se nečemu smejeta — očitno je bilo to na moj račun.

Drugi dan sem skušal to z damo iz drugega nadstropja. Nasmehnil sem se kar najprijazneje in rekel:

«To je lep psiček!»

«Brigajte se rajši za svoje reči!» me je jezno zavrnila. In tako je bilo zmerom, kadar sem hotel navezati stike s sosedi. Začudenje, hladnost, vnemarnost. No, dobro — potegnili sem se torej nazaj, kakor polž v svojo hišico.

Naša hiša je živela tiho — brez razburjanja. Njena lepa široka okna so prepuščala dovolj sonca in zraka — toda na drugi strani kakor da je ušla skozi nje vsa toplota prijateljstva in skupnosti.

Ampak nekega dne...

Stal sem med vrati in — premišljal: ali naj grem ven ali naj ostanem doma? Zunaj je deževalo, ulica je bila neprijazna in hladna. In ko tako stojim, se ustavi pred menoj stara ženska z dežele v črni obleki; obraz ji je bil sama guba, usta brez zob.

Pogledala me je — in v tistem trenutku se je sončni žarek ujel v starkinih očeh — in bilo je, kakor če se spomladi razcveto vijolice.

«Lepo vas prosim — ali sem prav prišla?» je milo vprašala in mi stisnila popisan listek v roko. Hitro sem ga prebral.

«No — ulica in številka bi bili pravi — ampak tu je čisto drug okraj!» sem ji rekel. Ostrmela je in spela roke.

«Jezes — torej kje sem prav za prav? Najprej so me poslali na drugo stran mesta — in tam so mi rekli, da tam ni takšne ulice, kakor jo imam zapisano. In zdaj spet tukaj! In pripeljala sem se od tako daleč — pisala sta mi zet in hčerka, naj pridem — vnukinji na krst!»

Pri poslednjih besedah se je mehko nasmehnila — pa je spet takoj postala resna in me tako gledala, kakor da pričakuje od mene rešitev.

«No, čakajte, mamica — vprašala bova tu v hiši. Toda — h komu pa prav za prav greste?»

«K hčerki. Jaz sem Gorčeva iz Brusnic in imam tu v mestu omoženo hčerko. Najmlajšo. Prav dobro se je poročila. Velikokrat piše — zelo se pohvali — in vselej: ma-

«Nikar ne jokajte, bodite hrabri in čvrsti, saj ste sad mojega telesa, kri moje krvi!»

In na to njeno ljubezen so padale debele kepe prsti in votlo odmevale, ko so zadevale na krsto.

Zdaj je tri dni od tega. Vse znova vstaja v meni in se prebujajo, in ko gledam naokrog ter vidim, kako vse živi, se veseli in brsti sredi poletja, si mislim: «Ne, saj ni res, saj so vse samo dolge, grde sanje!» Glas srca pa preglasa razum, ki enakomerno kakor ura govori in šepetajo: Nikoli več, nikoli več, nikoli več...

ma, pridite! Ostanete lahko pri nas — Janko je zelo dober človek! Ampak jaz — jaz sem že tako rekoč zrastle z našim krajem — toda zdaj sta pisala, naj pridem na krst — imata punčko — in tako sem se odpravila z doma!» je razlagala in se smehljala z jasnimi, prostodušnimi očmi.

«Da — ampak mamica, kako se piše vaš zet?» sem vprašal.

«Mislite — hčerkin mož? Manica mu pravi Janko. Imata se tako rada! Človek se kar poživi, če se mu s hčerko tako posreči!» je rekla vsa srečna.

«No — Janko — in naprej?» sem bil že malo nestrpen.

«Jezes! Tega pa ne vem!» je zaklicala in si z dlanjo zakrila brezzoba usta.

«Ne veste — kaj jima nikoli ne pišete?»

«I — roka je za pisanje že težka — in oči so že slabe. Doma mi vselej naša mlada napiše naslov — in zetu pravimo kar samo Janko. Ampak da se ni nihče spomnil! Zakaj mi tega niso napisali na listek!» je tožila — in smilila se mi je. Bila je vsa utrujena, komaj je na nogah stala. Prijel sem jo za roko in jo vedel v hišo. Moram torej poprašati po Janku. In že sem čutil škodoželjno veselje, ko bom prebudil našo zaspano najemno hišo.

Šel sem od rodbine do rodbine.

«To imate sitnosti z menoj — tako mi je hudo!» se je opravičevala.

Mlada gospa iz sosednega stanovanja je božala starki roko — njen mož je šel vprašat na policijo, gospa iz drugega nadstropja, ki hodi z velikim debelim psom, ji je prinesla lonček kave in žemljo — in stari gospod profesor iz prvega nadstropja ji je prinesel svoj naslanjač.

«Imel sem prav takšnole mater!» mi je rekel, kakor bi se opravičeval zaradi svojega zanimanja, — in potem je dodal žalostnih oči:

«Petnajst let je že mrtva!»

Mamica je sedela v naslanjaču, pila kavo in hvalila:

«Oh, ljudje — Bog vam povrni, ker tako skrbite zame — kaj bi jaz revica sama počela!»

Vse nas je pobožala, ki smo stali okrog nje, s svojim jasnim, toplim pogledom — in vsem nam je bilo toplo pri srcu.

«I — saj smo vendar ljudje — to bi bilo grdo, ko bi drug drugemu ne pomagali, ali ne?» je rekel za vse stari gospod profesor, in mi drugi smo kimali.

Čez dve uri je bilo vse v redu. Mladi gospod iz sosednega stanovanja je prišel z naslovom, staro ženo smo posadili v avtomobil, ki jo je odpeljal k Janku in Manici na krst. Starka nam je stiskala roke — in ko je avto izginil za ogrom, smo se počasi razhajali. In ko smo se poslavljali, smo si podajali roke — celo tisti debeli pes iz drugega nadstropja se je prijazno otrl ob moje noge.

Hiša je spet počasi utihnila in je bila zopet vnemarna in resna kakor po navadi. Toda kakor če zaide pozimi sonce v mračno sobo, je ostal tudi v naši hiši košček starčinega smehljaja.

Vsi smo enaki, ti kakor ti, z napakami in trohico dobrote v srcih — preprosti ljudje.

In vse to nam je povedal smehljaj drobne vaške ženice, ki je prinesla med mrzle stene košček našega lepega slovenskega sončka!

Kako boste izgubili prijatelje ...

Človek je že od nekdaj stremel za tem, da bi se mu pripisovala neka važnost, da bi bil važna osebnost.

Človek najrajši sliši svoje ime, in če to ime kako izpremenite, ste lahko prepričani, da vas ta oseba, kadar jo boste srečali, ne bo potrepljala po rami in vam rekla: «Ali bi hoteli danes z menoj obedovati?»

Kadar me predstavljajo nepoznane-mu človeku, si vselej mislim: «Ta človek se mi zdi prav tako top, kakor moja britvica, s katero je žena brila dlake. Ako si zapomnim ime, se lahko zgodi, da se zapletem v dolgočasno prijateljstvo. Moram ime pozabiti.»

Moja tehnika je edinstvena. Kadar koli mi kdo, ki se z njim seznanjam, izgovori svoje ime, glasno zakašljam. Med nadaljnjim pogovorom ponavljam sam pri sebi vsa mogoča imena, ki mi pridejo na misel, in sicer zato, da bi imel čez nekaj sekund samo megleno predstavo o tem, kako se tista oseba imenuje, kdo in kaj je. Brž ko pridem domov, zapisujem svoje misli, ki mi pridejo na um: čudovita noč... dež... sneg... zima... žena... mačka... on... ona... ta sramota... skopati se... čutim se užaljenega... in zdaj sem že na vse pozabil. Preden ležem, vem o tem človeku približno toliko, kakor da sem zraven njega dremal.

Skoraj vsakdo ima kak priimek, ki ga nerad sliši. Skušajte ga izvedeti in ga uporabljajte. Kmalu boste videli, da se s tisto osebo ne boste več srečali tako pogosto, kakor prej. Priimki iz šolskih dni so najboljši, in jaz vam zagotavljam, da boste osupili družbo, ako odkrijete, da so vašemu gospodarju ali gospodinjji rekli v šoli «mavra» ali «nilski konj». Zdaj vas ni treba več skrbeti, da bi bili še kdaj povabljeni v to družbo.

Pravilno izurjeno govorjenje skozi nos vam bo gotovo ohladilo vašo gospodinjo, zato se ga češče poslužujte. Tudi glasno usekavanje bo takoj izvalo splošno reakcijo v najlepši obliki. Kadar ste v družbi, si vzemite pilo in manikirajte nohte. Žvečite gumi in, ko ga boste dobro razžvečili, ga prilepite pod najbližjo mizo. V kavarni ali pri obedu se česajte. Prinesite v družbo pletenje. Zagrebite nos v časopis in revijo. Poznam prijateljico, ki je vselej, kadar je bila povabljena na večerjo, prinesla s seboj košarico z nogavicami in perilo za krpanje. In glej, nikoli ni bila potem več povabljena v isto hišo.

Vstanite večkrat s stola, pretegnite si noge, zehajte glasno in glejte na uro. In pri odhodu stisnite gospodinjji roko tako, da bo od bolečine zajavkala.

Ako želite, da se vas bodo ljudje izogibali, ravnajte po temle receptu: nikoli ne poslušajte nikogar več ko

dve minuti. Govorite samo o sebi. Če vam pride kaj na misel, povejte to takoj in ne čakajte, dokler preneha govoriti druga oseba, ki ravno govori. Naravno: vsak se zanima samo za sebe, in zakaj bi bili vi izjema? Prizadevajte si, da bodo drugi vas poslušali 99%, sami pa imeli le 1% upanja, da bodo lahko govorili o sebi. Ne pozabite tudi čim več šepetati v družbi.

Kadar govorite z gospodarjem ali gostom, ga pri tem gladite po hrbtu ali ga držite za gumb ali rokav. Ali pa ga ljubeznivo objemite. Prijateljici polagajte mrzlo roko na goli hrbet in vselej zakličite: «Kajne, še nikoli niste občutili tako hladne roke?» Ali: «Al' je danes vroče, kajne?» Če se bo potem vaša žrtev vedla kakor preplašen konj, je to zanesljivo znamenje, da ste imeli uspeh.

Kadar srečate osebo, ki je nekaj časa niste videli in ki je ne želite videti, začnite takoj izpraševati, koliko je plačala za to ali ono, koliko plačuje najemnine, kakšen račun ji je poslal zdravnik itd.

Kako se bom rešil prijatelja? Reci-mo, da vas je obiskal prijatelj. Vi bi se ga radi čim prej iznebili. Poskusite takole:

Prijatelj: «Kako je danes zunaj vroče! V časopisih stoji, da je bilo ob dveh 31 stopinj.»

Vi: «Motiš se, jaz sem bral, da je bilo 29 stopinj.»

Prijatelj (se smeje): «Zdi se mi, da se ti motiš. Jaz sem prepričan, da je bilo 31, ker je moja žena samo za dve leti mlajša od mene in se spominjam, da sem ravno na njo mislil, ko sem bral časopis.»

Vi: «Jaz se pa spominjam, da je bilo 29, ker sem danes prav toliko plačal za popravo kolesa. Sicer pa sem dober matematik; v šoli so mi rekli Pitagora.»

Prijatelj (ogorčen): «V redu, toda jaz osebno poznam človeka, ki vsak dan vodi vremensko rubriko, pa jo zato vedno čitam z velikim zanimanjem. Vem, da je danes 31, ker je naš toplomer kazal 30, in ta kaže zmeraj za dve stopinji manj.»

Vi: «Čuj, ravno sem dobil od prijatelja čudovit toplomer. Zvoni, če pade pod ničlo ali če se dvigne nad 30 stopinj. Danes ni zvonil, to ti lahko dokažem!»

Prijatelj (vstaja): «Torej hočeš reči, da lažem? Ali pa menda misliš, da ne znam čitati?»

Vi: «Skorajda...»

Prijatelj: «Tako... potem pa zбоgom!»

Ali sočustvujete z drugim? Če se vašemu prijatelju na primer odveže trak pri čevlju, se smejajte! Kadar vaš znanec spodrsne in se zvali po tleh, se smejajte! Sploh si zapomnite:

kadar koli kdo pričakuje, da mu boste podali prijateljsko roko, mu nastavite trdi komolec! — In doma? Ko ste poobedovali, se zakopljite v časopise, in če vas žena ogovori, ji namesto odgovora nekaj zamomljajte. Brijte se samo po jedi. Nosite najbolj staro, oguljeno obleko, ki jo imate. Če vam je žena pripravila vašo priljubljeno solato, s katero je imela pol dneva dela, godrnjajte: «Naveličal sem se teh solat!» Pred drugimi govorite neprestano o svoji ženi kakor o «slabši polovici» ali ji recite «moja stara». Kadar ste v gosteh, prosite gostitelja, naj ji ne naliva kozarca, češ da «ona ne prenese dosti vina». In ne pozabite povedati, da je vaši ženi štirideset let, a je videti veliko starejša. Neprestano se spominjajte «zlatih starih časov, ko še niste bili oženjeni». Ne pozabite tožiti: «Prosim te, ves dan garam zate v pisarni, ti pa nimaš drugega dela, kakor paziti na hišo, in glej, spet ni vžigalic tam, kjer bi morale biti!» In pa: da je vaša mati vedno vse sama delala!

Kadar se pripravljate na kako zabavo, recite svoji ženi, da se je tako našemila kakor za maskarado, in jo opozorite, kako je n. pr. gospa X. veliko bolj okusno oblečena, čeprav za obleko manj potroši. Kadar se pozno ponoči vrnete iz moške družbe domov, prebudite svojo ženo in ji podrobno pripovedujte, kaj ste tam delali.

Če vam kdo dvori... bodite nestrpni in recite njemu, ki govori: «To me ne zanima» ali pa «To sem že slišala». Če boste tako dosledno delali, ne bo noben moški dolgo zdržal z vami. Ako hodi vaš znanec z vami v lokale, zahtevajte vedno, da mora iti v najdražje restavracije; nikar ne bodite obzirni do njegove denarnice.

«Morate se seznaniti z mojo prijateljico. To je najbolj dražestno dekle, kar jih poznam. Če pristane na ta poziv, je to najboljša možnost, da se bo vanjo zaljubil in vas pustil, zlasti če je lepša od vas. Življenje je pač brezobzirno, in kdor ne skrbi predvsem za sebe, je izpuhlen.

Nikoli ne pridite na sestanek pravočasno. Mirno čitajte ženske časopise in pustite, naj vaš znanec čaka in se nervozno izprehaja. In ko slednjič pridete, mu dajte lepo zaporedoma te le predmete, naj jih nosi, potem pa zahtevajte od njega v najbolj neugodnem času: rdečilo za usta, cigaretnico, notes, modni žurnal, cenik neke trgovine... psička itd.

Pripovedujte mu, kako lep večer ste preživel z Rudolfom, kako je Rudolf zabaven, da je gentleman, da ima pri svojih poslih uspeh, da veliko ve, da ima avto in okus za obleke. Po nekoliko takih večerih vam prijatelj ne bo več prišel na sestanek.

Če si torej hočete ohraniti prijatelje, ne ravnajte tako, kakor pripoveduje pisatelj, ki vas hoče ravno s tem poučiti, kaj v vedenju ni prav.

ZA VSAKO NEKAJ

K 8794. Čedna obleka za gospe. Bluza iz enobarvnega blaga je priležna na karirasto krilo, ki je sestavljeno iz dveh pol in ima spredaj globoko gube. Blaga potrebujemo (za velikost IV) 2,30 m karirastega in 1,50 m enobarvnega (če so rokavi kratki), če je 80 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih II, III in IV po 22 din.

K 8794

M 2935

K 8862

K 8797

K 8797. Kozaška obleka iz poševo tkanega blaga. Krilo je sestavljeno iz dveh pol. Jopica se zapenja spredaj z gumbi in ima dva velika žepa. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2,25 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 din.

M 2935. Zvončast plašč z raglanskimi rokavi. Blaga potrebujemo (za velikost I) 3,05 m,

če je 140 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8862. Popoldanska obleka brez ovratnika. Naredimo jo iz vzorčaste umetne svile. Širok pas veže bluza s krilom. Rokavi so raglanski. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2,20 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8849

K 8849. Zimska obleka s tričetrtinskimi rokavi. Okrašena je s prešivi. Zvončasto krilo je sestavljeno iz dveh pol in urezano pošev. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2,10 m, če je 130 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

KROJI »ULTRA« SE NAROČAJO POD OZNAČENIMI ŠTEVILKAMI PRI »ŽENI IN DOMU«, LJUBLJANA, DALMATINOVA 8. ZA KROJE JE TREBA OBENEM NAKAZATI PRI KROJU OZNAČENI ZNESEK. KROJ PREJMETE IZ INOZEMSTVA V ŠESTIH DNEH.

Praktična oblačila

W 2067. Praktičen predpasnik s saramnicami. Zapenja se na hrbtu in je spodaj zvončast. Blaga potrebujemo (za velikost II) 1.90 m, če je 80 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih II, III in IV po 7 dinarjev.

K 8703. Zimska halja s pretačnim pasom. Vel rokavi so obrobljeni s pramom. Blaga potrebujemo (za velikost IV) 3.10 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih II in III po 22 din.

K 8813. Zimska obleka z ozkim ovratnikom. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2.85 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

B 2546. Bluza za manj vitke gospe. V pasu je zožena z gostimi posnetki. Prednik je pod obramkom nekoliko nabran. Blaga potrebujemo (za velikost VI) 2 m, če je 92 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih IV, V in VI po 14 dinarjev.

W 2063. Krilna kombineža z razporkom na levi strani. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2.05 m, če je 92 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II, III in IV po 14 dinarjev.

K 8843. Mladostna obleka, pošita s prami temnejše barve. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2.50 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 din.

K 8822. Elegantna obleka za gospe. Kroj je klasti za obilnejše postave zelo primeren. Prednik je pošit z vrvcu. Blaga potrebujemo (za velikost V) 3.65 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih III, IV in V po 22 din.

W 2067

K 8703

W 2063

K 8813

B 2546

K 8822

K 8843

K 8823

M 2922

Novi modeli

K 8823. Ta obleka, ki jo lahko prenašamo iz kompleta, je primerna zlasti za manj vitke postave. Za dopolnilo potrebujemo 60 cm temnejšega blaga, če je 92 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih IV, V in VI po 22 dinarjev.

M 2922. Praktičen plašč s pripravo oglavnico. Zapevja se s škabicami, prav tako tudi moderni žepi. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2,85 m, če je 140 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8842. Mladostna obleka, posita s svilenimi prami. Ovrtnik in zapestki so iz svetlega blaga in obrobljeni s krpinico. Blaga potrebujemo (za velikost 17) 2,50 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih 17, I in II po 22 din.

K 8809. Okusna volnena obleka za gospe. Krilo je sestavljeno iz dveh počevno urezanih pol in je nekoliko zvončasto. Živet je nad pasom malo nabran. Globoka vratna laseza je na prsih dopolnjena s temnejšim blagom, iz kakršnega je tudi pas. Blaga potrebujemo (za velikost III) 3,15 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8842

K 8818. Kozaška obleka s karirastim pasom. Krilo je sestavljeno iz treh pol in ima ob strani gubo. Jopica ima zavihke iz svetlega blaga. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2,15 m, če je 130 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 din.

K 8795. Mladostna obleka z obrankom. Krilo je sestavljeno iz štirih pol. Rokavi so lahko tudi dolgi. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2,80 m, za dolge rokave pa 3,15 m, če je 80 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih 17, I in II po 22 dinarjev.

K 8809

K 8818

K 8795

Preprosto, pa vendar

ELEGANTNO

K 8816

K 8810

K 8798

B 2552

B 2543

R 573

K 8798. To obleko iz dveh vrst blaga naredimo lahko iz novega blaga ali pa jo prena- redimo iz stare obleke. Tem- nejšega blaga potrebujemo 50 cm, če je 130 cm široko. Temnejši deli so prišiti na svetlejši. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8810. Okusna obleka za gospe. Prednji del bluze in kri- la je iz svetlejšega blaga. Tem- nega blaga potrebujemo (za ve- likost IV) 1.85 m, če je 130 cm široko, svetlega pa 85 cm, če je 92 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih II, III in IV po 22 dinarjev.

R 573. Krilo iz posevno tka- nega blaga. Sestavljeno je iz dveh pol in se zapenja spredaj. Blaga potrebujemo (za velikost III) 85 cm, če je 140 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 14 din.

K 8816. Mladostna popoldan- ska obleka. Široki ovratnik je iz vezanega žoržeta. Blaga po- trebujemo (za velikost 17) 2.85 m, če je 92 cm široko, za ovratnik pa 40 cm vezanega žoržeta, če je 90 cm širok. Ve- liki kroj »Ultra« se dobi v ve- likostih 17, I in II po 22 din.

B 2543. Sportna bluzna s pre- šitimi zavijki. Na prsih in v pasu ima prešite žepce. Ta bluzna se nosi čez krilo. Blaga potre- bujemo (za velikost II) 1.65 m, če je 92 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 14 dinarjev.

B 2552. Elegantna bluzna z na- borji. Rokavi so lahko tudi kratki. Blaga potrebujemo (za velikost IV) 1.90 m oziroma 1.70 m, če je 90 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v ve- likostih II, III in IV po 14 din.

KROJI »ULTRA« SE NAROČAJO POD OZNAČENIMI ŠTEVILKAMI PRI »ŽENI IN DOMU«, LJUBLJANA, DALMATINOVA 8. ZA KROJE JE TREBA OBENEM NAKAZATI PRI KROJU OZNAČENI ZNESEK. KROJ PREJMETE IZ INOZEMSTVA V ŠESTIH DNEH.

PRAKTIČNE BLUZE

za zimski kostum

B 2548. Čedna bluza iz čipkastega blaga. Zgornji del rokavov je urezan hkrati z obramkom. Blaga potrebujemo (za velikost II) 1.10 m, če je 90 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 14 dinarjev.

B 2553. Preprosta bluza z nagubanimi rokavi in nabranim prednikom. Zapenja se na hrbtu. Blaga potrebujemo (za velikost I) 1.25 m, če je 90 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih 17, I in II po 14 dinarjev.

B 2561. Črtasta bluza z zadrgo. Oblači se v krilo. Blaga potrebujemo (za velikost IV a) 2.15 m, če je 80 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih II, III in IV po 14 din.

S 1804. Zimski kostum s kožuhovinastim ovrtnikom in zavilki. Krilo je sestavljeno iz osmih pol. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2.95 m, če je 140 cm široko. Veliki kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

B 2563. Bluza s prišitim pasom. Okrašena je s prešivi. Blaga potrebujemo (za velikost III) 2 m, če je 80 cm široko. Mali kroj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 14 din.

S 1804

KROJI »ULTRA« SE NAROČAJO POD OZNAČENIMI ŠTEVILKAMI PRI »ŽENI IN DOMU«, LJUBLJANA, DALMATINOVA 8. ZA KROJE JE TREBA OBENEM NAKAZATI PRI KROJU OZNAČENI ZNESEK. KROJ PREJMETE IZ INOZEMSTVA V ŠESTIH DNEH.

B-F 2850

Same praktične stvari

K-M 5371

B-F 2845. Volnena obleka za mlada dekleta. Krilo je sestavljeno iz petih pol. V pasu je nabrano in pod širokim pasom pristo na bluzo. Blaga potrebujemo (za velikost 10) 3.15 m, če je 92 cm široko. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih 15 in 17 po 22 dinarjev.

K-K 1683

V 3515. Palčnice iz dveh vrst blaga. Mali kraj »Ultra« se dobi za 7 dinarjev.

K-M 5557

V 3508. To obleko lahko naredimo iz ponošenih oblek. Veliki kraj »Ultra« se dobi za 22 dinarjev.

V 3499

B-F 2845

K-M 5656

K-M 5656. Zimska dekliška obleka iz pikčastega blaga. Spodnji del krila je sestavljen iz dveh pol in je s širokim opasjem zvezan z bluzo. Blaga potrebujemo (za velikost 11) 1.30 m, če je 130 cm široko. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 9, 11 in 13 po 14 din.

B-F 2850. Dekliški kostum iz dveh vrst blaga. Enoharvno krilo je sestavljeno iz štirih pol. Karirasta jopica se zapira spredaj na zadržgo. Blaga potrebujemo (za velikost 16) 1 m enobarvnega in 1 m karirastega, če sta po 130 cm široka. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih 14 in 16 po 22 dinarjev.

K-M 5371. Dekliški plašč iz tennomodrega blaga. Ovrtnik in gumbi so beli. Blaga potrebujemo (za velikost 8) 1.35 m, če je 140 cm široko. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 2, 4, 6, 8, 10 in 12 po 14 din.

K-K 1683. Zimski plašč za majhne in večje dečke. Guba po sredni hrbta je daleč prešita. Plašček se nosi s pasom na zapono in ima na prsih in bokih po dva žepa. Blaga potrebujemo (za velikost 6) 1.20 m, če je 140 cm široko. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 2, 4, 6, 8, 10 in 12 po 14 din.

K-M 5557. Dekliška oblekica iz črtastega pralnega žameta z belim ovrtnikom. Zapenja se spredaj. Blaga potrebujemo (za velikost 5) 1.50 m, če je 170 cm široko. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 2, 4 in 6 po 14 dinarjev.

K-M 5457. Pletene hlačke za majhne deklice. Za velikost 4 potrebujemo 200 g srednjedebele mehke volne. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 2, 4 in 6 s popisom vred po 7 dinarjev.

V 3499. Oba rokava sta popravljena z ostanki. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih II in IV po 7 dinarjev.

K-M 5566. Palčnice za majhne in večje deklice. Naredimo jih lahko iz ostankov blaga ali krzna. Mali kraj »Ultra« se dobi v velikostih 2, 6 in 10 z nariskom za rožasti okrasek po 7 dinarjev.

V 3515

V 3503

K-M 5457

K-M 5155

K-K 1670

B-F 2864

K-M 5649

K-M 5031

K-M 5377

B-F 2842

K-M 5649. Dekliška obleka z dvojnimi gubami. Zelo ličen je ovratnik, obrobljen z ožkim nabozom. Blaga potrebujemo (za velikost 12) 1.90 m, če je 92 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 8, 10 in 12 po 14 dinarjev.

B-F 2864. Delovna halja iz karirastega blaga za dekleta. Oglavnica, ki je podložena s karirastim blagom, je pršita na plašč. Blaga potrebujemo (za velikost 15) 2 m, če je 140 cm široko. Veliki kraj «Ultra» se dobi v velikostih 14 in 16 po 22 din.

K-M 5031. Plašček za majhne deklice. Guba, ki gre po sredi hrbta, je do dveh tretjin pršita. Plašček se lahko nosi ob vratu zapet ali pa odprt. Blaga potrebujemo (za velikost 2) 1.15 m, če je 140 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 2, 4 in 6 po 14 din.

B-F 2842. Dežni plašč za dekleta. Zapira se na zadrgo. Oglavnica, ki je podložena s karirastim blagom, je pršita na plašč. Blaga potrebujemo (za velikost 15) 2 m, če je 140 cm široko. Veliki kraj «Ultra» se dobi v velikostih 15 in 17 po 22 dinarjev.

K-M 5377. Zimski plašč za večje deklice in čepica. Ovratnik, zapetostje in čepica so obrobljeni s krznom. Blaga potrebujemo (za velikost 9) 1.70 m, če je 140 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 9, 11 in 13 po 14 dinarjev.

K-K 1625. Deška športna obleka. Blaga potrebujemo (za velikost 12) 1.25 m, če je 140 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 8, 10 in 12 po 14 dinarjev.

K-M 5155. Topla spalna obleka iz rožaste flanele. Jopica je pri vratu lahko tudi odpeta. Blaga potrebujemo (za velikost 10) 3.35 m, če je 80 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 2, 4, 6, 8, 10 in 12 po 14 dinarjev.

K-K 1670. Spalna oblekica za majhne dečke. Zapenja se na hrbtu, in sicer do konca obramke. Blaga potrebujemo (za velikost 1) 1.50 m, če je 80 cm široko. Mali kraj «Ultra» se dobi v velikostih 1, 3 in 5 po 7 dinarjev.

KROJI «ULTRA» SE NAROČAJO POD OZNAČENIMI ŠTEVILKAMI PRI «ŽENI IN DOMU», LJUBLJANA, DALMATINOVA 8. ZA KROJE JE TREBA OBENEM NAKAZATI PRI KROJU OZNAČENI ZNESEK. KROJ PREJMETE IZ INOZEMSTVA V ŠESTIH DNEH.

Nenavadni okraski

K 8800. Mladostna zimska obleka s svetlim naprsnikom. Na poseben način urezano krilo ima vsite žepe in je pristo na bluzo. Blaga potrebujemo (za velikost 17) 2 m, če je 130 cm široko. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih 17, I in II po 22 dinarjev.

K 8838. Preprosta obleka z nabranim obramkom. Nabor je pokrit z zvikom iz blaga, ki je spredaj zvezan v petljo. Obleka se zapenja zadaj na obramku. Blaga potrebujemo (za velikost I) 1.80 m, če je 130 cm široko. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

S 1805. Zimski kostum s kožuhovinastim obramkom. Krilo je sestavljeno iz dveh pol in ima spredaj gubo. Jopica je v pasu dostavljena. Šešiv je pokrit s pasom. Zapira se na zadrgo. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2 m, če je 140 cm široko. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih 17, I in II po 22 dinarjev.

M 2928. Zimski plašč po novem kroju. Pas je pretaknjen in se zapenja z zapono. Ovrtnik in nakazani žepi so iz krzna. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2.20 m, če je 140 cm široko. Veliki kraj »Ultra« se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 8800

K 8838

S 1805

M 2928

KROJI »ULTRA« SE NAROČAJO POD OZNAČENIMI ŠTEVILKAMI PRI »ŽENI IN DOMU«, LJUBLJANA, DALMATINOVA 8. ZA KROJE JE TREBA OBENEM NAKAZATI PRI KROJU OZNAČENI ZNESEK. KROJ PREJMETE IZ INOZEMSTVA V ŠESTIH DNEH.

KRAMLJANJE

o darovanju in darilih

Kako hitro vendar mine čas! Komaj se dobro zavemo, pa se je že leto zasukalo, in spet je pred nami praznik sv. Miklavža, božič in novo leto. Sami prazniki darovanja in osrečevanja. Če smo odkritosrčne, bomo priznale, da se teh praznikov vedno pravočasno spomnimo. Da, pravočasno se jih spomnimo in tudi tega, da bo treba misliti na darila za tega in onega in da nam nudijo prav ti lepi dnevi najlepšo priliko, da se oddolžimo za pozornosti, ki so nam bile med letom ob raznih priložnostih izkazane. Da se tega

spomnimo, je pa tudi navadno vse. Kajti kakor hitro se misel preobrazi v skrb, smo že pripravljene, da bi jo preložile z rame na ramo, češ: «Saj je še časa dovolj; lahko bom še uredila prav vse!» In tako se potem zgodi, da dan pred Miklavžem ali dan pred božičem vse nervozne in iznevoljene begamo od izložbe do izložbe, od trgovine do trgovine ter iščemo in iščemo, pa same ne

vemo kaj. Sto in sto reči leži pred nami, toda pretežna večina vseh teh predmetov, ki se nam nudijo v nakup, za nas sploh ne prihajajo v poštev. Koliko neokusnih reči in koliko takšnih, o katerih človek zares ne ve, čemu bi mu bile prihišili! In to naj bi človek potem nekemu daroval? Jezimo se in razburjamo in v svoji kri-

vičnosti docela pozabimo, da smo te svoje zadrege same krive; kajti kar je bilo res lepega in smiselnega na prodaj, leži že davno skrbno zavito in skrito v omarah in predalih tistih, ki znajo tudi nakupova-

nje in pripravljanje daril urediti tako, da jim ni v breme in nadlego, temveč v veselje in razvedrilo.

Slednjič po dolgem in utrudljivem iskanju vendarle neke zagledamo nekaj lepega, nekaj, kar bi zares služilo svojemu namenu in kar bi človek lahko brez zadrege dal iz rok. Vse srečne in olajšane sežemo po fistem predmetu. Toda komaj ga imamo v rokah, je že našega veselja konec. Kajti cena... cena je takšna, da se nam kar zamegli pred očmi.

In tedaj se k vsej stiski in k vsemu našemu neugodju pridruži še kesanje in slaba vest, ki grize in gloda, da bi se človek najrajši zjokal kar sredi trga ali trgovine.

Pa vendar vsega tega ni prav čisto nič treba! In samo na nas samih je, da se vsem tem neprilikam izognemo. Opri-mimo se misli na božič in na vse, kar je z njim v zvezi, o pravem času! Vzemimo v roko svinčnik in papir in si predvsem zapišimo, kaj smo lanske božič pozabile in kaj pogrešile. Teh lanskih napak in pogršk se skušajmo najprej izogniti.

Potem razmišljajmo vse tiste drobne želje, ki jih je ta ali oni izmed naših dragih ob tej ali oni priložnosti izrazil. Dalje preudarimo, kaj bi ta ali oni potreboval. Kajti ničesar se človek ne razveseli tako iz srca, kakor predmeta, ki si ga je že davno želel ali ki ga potrebuje.

In potem se lotimo omar in predalov. Strmele bomo, kaj vse se skriva neizrabljeno in neizkoriščeno v njih. Ostanki blaga, svile, čipk in trakov, iz katerih se da napraviti nešteto drobnih malenkosti. Škatlice vseh oblik in velikosti, ki preoblečene z ličjem ali prelepljene, preslikane spet za-blešče v novi lepoti. Jopice, svitri, ki jih že davno več ne nosimo in ki jih, razparane in oprane, predelamo v tople ovratne šale in rute, v čepice, razne grelce in morda celo v

lična manjša oblačilca za svoje najmlajše. In potem stare torbice, pasovi in rokavice brez paral Kaj vse se da napraviti iz njih! Mošnjički za drobiž in za ključke, okrasni cvetlični šopki za kostume in plašče, etuiji za nože, za nalivna peresa in za ure; celo etui za pipo in mošnjiček za tobak lahko naredimo iz njih. Iz dobrih časov, ko smo še

kupovale razna mazila za nego obraza in rok, ali morda iz časa kakšne bolezni, se nam valja po kotih nič koliko praznih lončkov in steklenic. Najti pa dva ali tri enake komade ni tako težko. Te potem skrbno umijemo in različno napolnimo. Nato jih prelepimo z lično, morda šaljivo etiketo,

jih lepo zavijemo ali pa okrasimo s smrekovo vejico in končkom zlatega ali srebrnega traku, pa imamo spet darilce, ki nas skoraj nič ne stane, a bo vendarle marsikomu zares dobrodošlo. Za polnitev ste-

klenic prihaja v poštev: vodikov prekis, glicerol in salicilni špirit, ali: čistilna voda za obraz, voda za desinficiranje in lasna voda; ali pa tudi: salmijak, bencin in terpenin za čiščenje oblek. Za polnitev lončkov: cinkovo mazilo, vazelina, borovo mazilo; ali: cimet, janež, kumina, poper, pa tudi škrob in modrilo za perilo.

Iz vsega tega torej sledi, da se tudi fistemu, ki ima samo skromna sredstva, ni treba odpovedati najplemenitejšemu veselju: veselju darovanja in osrečevanja. Kar pa je pri-

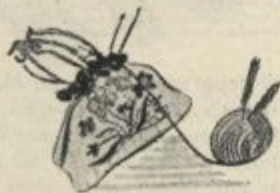
tem neagibno potrebno, to je dobra volja, zlasti pa čas za preudarek in čas za izvedbo svojih zamislov. Bolje je, da tisto, kar imamo izvršiti ali oskrbeti, izvršimo teden ali tudi mesec dni prezgodaj, kakor samo minuto prekasno! Tega se zavedajmo, pa se nam ne bo treba bati, da bi nam praznično razpoloženje božičnih dni kalilo spoznanje, da so naša darila, dasiravno razmeroma drago plačana, vendarle najrevnejša in naj-suhoparnejša izmed vseh, kar jih leži pod božičnim drevescem.

In zdaj še nekaj nazornih nasvetov:

Pepelnik, ki je mimogrede poln in ga je treba vsakih pet minut izprazniti, je res nekaj zoprnega. Kupite za svojega moža takle velik in težak pe-

peknik — boste videli, kako bo navdušen!

Nič manj ne bo vesel smešno trebušaste steklenice, napolnjene z dobro domačo zdravilno slivovko ali z bri-

njevcem. Če steklenico napolnite z malinovcem ali s sladkim domačim likerjem, boste z njo razveselili svojo mamo, sestro ali pa prijateljico.

Skatle so sicer vobčja ženska slabost. Toda škatla, napolnjena z moževimi najljubšimi cigarami ali cigaretami, bo tudi njemu izvalila zadovoljen smehljaj.

Topel sviter ali pulover — vedno in vsakomur dobrodošlo darilo! Ne samo mož,

sin ali brat, tudi mamica ali hčerkica ga bosta veseli.

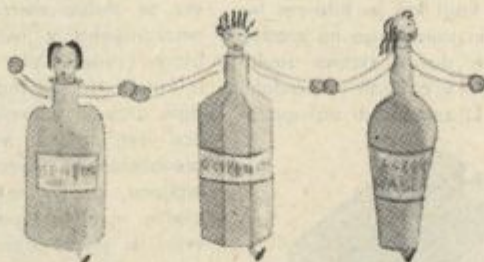
Skatla pisemskega papirja, izpopolnjena še z razglednicami, dopisnicami, s svinčnikom, notesom in radirko — kdo bi se je ne razveselil iz vsega srca?

Iz ostankov debelega doma-

čega platna napravite poljubno veliko možnjo. Okrasite jo s šopkom pestrih rož, ki ste jih prav tako napravili iz samih najmanjših ostankov pisane suknja ali klobučevine.

In obešalniki! Kdo more reči, da bi jih imel kdaj preveč! Kupite dva, tri ali tudi šest komadov in jih obkvačkajte z ostanki barvastega bombaža. Komur koli jih boste podarili, jih bo vesel!

In kot zadnje: Naročite pri naši upravi knjigo «Kako naj kuham», napravite po naših predlogah lep in ličen ščitni ovitek, pa imate darilo, s katerim si osvojite prijateljico za vse čase.

SMRT NI STRAŠNA

Nikakor ni mogoče, da bi se vsakdo dan za dnevno poglabljaj v razmišljanja rimskega cesarja Marka Avrelija, ki je v svojem dnevniku zapisal nesmrtnih besede o smislu vsega našega dejanja in nehanja. Treba je imeti že čvrsto izoblikovan svetovni nazor, da doumeš besede Marka Avrelija o življenju in smrti, pa naj se glasijo še tako preprosto in jedrnat. In vendar je treba, da se vsak človek prej ali slej sprijazni z neizbežnim dejstvom, da bo nekoč moral umreti. V današnji dobi se življenje zdi zlasti poceni, in ko dnevno pada na tisoče najboljših sinov posameznih narodov, se moramo zavedati svoje lastne minljivosti. Morda vam bodo v bodrilo nekatera zanimiva izvajanja ameriškega zdravnika Lesterja Howarda Perryja, ki je v pensylvanskem Zdravniškem vestniku zapisal naslednja ugotavljanja in dejstva:

Nekoga dne boste umrli, čeprav se, kakor večina izmed nas, najbrž bojite smrti, ker ste pač prepričani, da je smrt neprijetna, strašna.

Toda vi se motite.

Umrati — to ni nič neprijetnega!

Človek, ki umira, tako izginja, kakor izginjamo sleherni večer, ko zapadamo v spanec in sen. Poslednji trenutek, ko se poslovimo od tega sveta, ne pozna bolečine. Tako zagotavljamo zdravniki, to nam potrjujejo tudi vsi tisti, ki so že bili na pragu smrti. Pa tudi oni, ki so že prav blizu večnosti in so vse do zadnjega ohranili svetlo zavest in moč besede, nam to potrjujejo s svojimi poslednjimi zagotovitvami. In zlasti nam to potrjujejo tudi oni, ki so se vrnili iz smrtnega sna, — da, nekateri so se res že vrnili iz onostranstva v življenje.

Zakaj se ljudje boje smrti.

Z gornjimi trditvami seveda ne izpodbijamo resnice, da nastopajo bolečine slej ali prej pred smrtjo. Toda vedeti je treba, da so hropenje pri vnetju pljuč, krčeviti gibi utopljenec v vsakršna bolečina smrtnonevarne

bolezni ali poškodbe sestavni del življenja, ne pa smrti. Dokler se telo še bori na življenje in smrt, lahko nastopi trpljenje. Zbrane mračne besede «umirajoči v smrtnem hropenju» so nam nagnale strah v kosti in nas pripravile do tega, da smo čisto napačno prepričani, da morajo naši poslednji trenutki, ko dokončno in za vso večnost zapuščamo življenje, biti še prav posebno strašni.

Toda poslušajmo uglednega angleškega zdravnika sira Jamesa Goodhardta. V svoji veliki bolnišnici je sklenil, da bo prisoten ob smrtni postelji slehernega umirajočega. Po vseh opazovanjih je prišel do zaključka, da «umirajoči» ne trpi ničesar strašnega ob sami smrti. Zavesa med dvema svetoma je samo oblak, skozi katerega vstopi umrli čisto neopazno.

To so potrdili tudi drugi angleški in ameriški zdravniki, Dr. Alfred Worcester, profesor higijene na slavni harvardski univerzi, je nekoč zapisal: «Umiranje je v svojem poslednjem stadiju vedno lahkotno.» —

Rak je na glasu, da proti koncu povzroča strašne bolečine. Toda dr. Horsley, sloveči specialist za zdravljenje raka v Richmondu, je z vso svojo veljavnostjo zatrdil, da samega umiranja očitno ne spremljajo bolečine ali kakšna posebno močna zavestna nelagodnost.

Eno izmed življenjskih dejstev, ki nas lahko ohrabri, je naslednje: tiste preizkušnje, ki jih samo slutimo in domnevamo ter se jih zato najbolj bojimo, mnogo izgube na svoji strahotnosti, kakor hitro se z njimi spoznamo. In to velja zlasti tudi za smrt. Kadar se nam približa bela neznanka, je do nas prijateljsko razpoložena.

Med življenjem in smrtjo.

Zvrhanih petnajst let je že tega, ko je krepak veseljak potoval po Ameriki in nastopal po raznih mestih. V Bostonu je zbolel in moral v posteljo. Zdravnik je ugotovil notranjo krvavitev in zmajal z glavo. Silak je k temu

mirno pripomnil: «Torej slednjič le vem, da visim med življenjem in smrtjo.» Naposled pa ga je zdravnik rešil. Mož, ki je znal tudi pero šaljivo sukat, je nato takole opisal trenutke, ko je bil že čisto na robu življenja: «Nenadno sem se začel potapljati, to je bil telesen občutek. Potapljal sem se čisto prijetno, počasi, lahkotno, tonil sem nekam v mrak. V tem je bilo res nekaj prijetnega. Mrak, ki se je približeval, je bil privlačen. Vedel sem, da si bom blagodejno odpočil, če se mu popolnoma izročim. Bil sem docela pomirjen z mislijo na smrt, prav tako, kakor vsakdo izmed nas brez globljega razmišljanja gleda v življenje kot v nekaj po sebi umrljivega. Mrak me je že popolnoma objel v trenutku, ko je neka neznana sila v meni prepričevalno govorila: «Če se zdaj le vdaš, potem je s teboj končano. Zapustil pa boš marsikaj nedokončane... Počasi, trudno sem se osveščal in se začel boriti, da ostanem pri življenju. In sem premagal smrt... Vem, kako ljudje s strahom sodijo o smrti. Vsem, ki tako mislijo, naj povem jaz, ki sem bil že čisto na robu onega privlačnega mraka, da jo bomo vsi ugledali brez strahu in nejevolje, brez upora in mrmranja, brez telesnega in duševnega trpljenja. To bo čisto miren prehod, milostno izvršena večnostna izpremema.»

Ameriški zdravnik Bruce Barton nam poroča o podobnem doživljanju. V njegovi bolnišnici je umiral za vnetjem pljuč čvrst razumnik najlepših let. Kriza je nastopila. Ne doktor ne sestra, ki sta umirajočega držala vsak za eno roko, kakor da ga hočeta pridržati pred potopom v večnost, nista vedela, ali je bolnik še živ ali že mrtev. Toda kriza je minila, umirajoči si je mahoma opomogel in je živel dalje. Zdravnik je nato rekel bolniku: «Ampak vi ste bili že čisto na oni strani. Kaj ste tiste trenutke mislili ali čutili?» — Mož je odgovoril: «Prav ničesar, dragi doktor, niti malo me ni zanimalo, ali bom živel ali umrl. Bil sem le silno truden in sem se nekako zavedal: Zdaj vsaj lahko spim.»

Oni, ki umrjejo.

Navedli smo priče nekaterikov, ki so kljub krizi ostali živi. A kako je z onimi, ki so pred nami odšli na nepovratno pot? Na razpolago je neka zdravniška razprava, v kateri so zapisane «poslednje besede» 129 ugodnih oseb. Iz vseh teh številnih poslednjih besed pa jih lahko samo šestdeset razložimo kot izraze bojazni ali bolečine, medtem ko jih ostalih 69 izpoveduje ravnodušje, blaženost ali celo zanos.

V svoji knjigi «Prividi» nam pripoveduje ameriški zdravnik dr. E. H. Clark o občutkih umirajočih. Neki njegov bolnik, ki se je možato zavedel, da mu ni rešitve, je doktorju zagotovil, da bo po vseh svojih močeh in na kakršen koli način izpovedoval svoje občutke, ko se bo potapljal v smrt. Zdravnik se je z njim dogovoril o posebnih znakih, da je umirajoči lahko z gibi prstov odgovarjal na vprašanja, ko že ni mogel več odgovarjati z besedami ali da bi vsaj prikimaval z glavo. Do poslednjega trenutka, ko se je dokončno onesvestil, je na zdravnikovo vprašanje, ali čuti bolečine, s prsti dajal znamenje: «Ne... ne, ne!»

Tisoči ljudi, ki danes žive po svetu, so že bili mrtvi, dejansko, biološko mrtvi. Tako vsaj trdi dr. Karel Alexis, sloveči biolog in kirurg, ki je pred ne-

kaj leti napisal znamenito knjigo «Človek — neznano bitje» in je dobil Nobelovo nagrado.

«Dve smrti.»

Smrt, pravi dr. Karel Alexis, ni trenutna. Sta dve stopnji. In sicer splošna smrt ali smrt bitja in delna smrt, smrt organov. Splošna smrt nastopi s poslednjim utripom srca, šele tedaj izgine in preneha vsa življenjska dejavnost in zavest. Vsak organ pa umre z nekakšno svojo hitrostjo. Možgani umro v nekaj minutah, ledvice lahko živijo še celo uro. Dr. Karel Alexis imenuje prvo stopnjo prirodno smrt, ker se življenje lahko povrne s takojšnjimi neposrednimi ukrepi nagle pomoči, ako življenjski organi še niso docela popustili. Drugi stadij pa je prava smrt. Za primer naj navedemo tole:

Nekega kopalca so potegnili nezavestnega na breg. Nekega šoferja pa so našli sklonjenega za volanom avtomobila; motor je bil v pogonu. Zdravnik ni mogel ne pri enem ne pri drugem več dojeti dihanja in srčnih utripov. Brž so mu prinesli pripravo za umetno dihanje. In uspelo mu je, da je v obeh primerih vrnil mrliča v življenje. Po sodbi pisca zgoraj imenovane knjige je bil prvi in drugi mrtev, kolikor gre za telesno celoto, včevši tudi zavest. Dokler je bilo mogoče obe žrtvi obuditi s pomočjo priprave za

umetno dihanje, nam pač to dokazuje, da življenjski organi še niso bili uničeni.

Angleški pisatelj Grant Allen je svoje umiranje opisal takole: «Poizkusil sem smrt in reči moram, da sem bil do nje popolnoma ravnodušen. Umiranje je prav tako brez bolečine, kakor pričetek spanja in sna. Samo početna borba in tista obupna zavest, da se smrt približuje, vzbudi izprva neprijeten občutek. Toda vse to še daleč ni tako strašno, kakor če si človek zlomi roko ali če mu zobozdravnik izdere zob. Ko sem se približeval smrti, še malo nisem bil strahopetec in mi ni bilo žal, da izginjam.»

Naše stališče do smrti se da znanstveno pojasniti. Vsega strahu je krivo to, da bolj in bolj propadamo, čim dlje živimo. Sleherni utrip srca požene kri nekoliko šibkeje kakor njegov predhodnik. Ko se krvni pritisk zmanjša na najnižjo mero, objame možgane blaga nemoč življenja, ki postopno izgoreva. Nemirno valovanje življenjske sile posameznikove se vrača v morje večnega življenja, od koder se je utrnilo. Tako izginja naše življenje. Celotna naša življenjska moč se izgublja in v tem izgubljanju se približamo smrti. Smrt je najvišja izkušnja življenja, ki jo pričakujemo z neupravičeno bojaznijo in jo sprejememo s popolno spokojnostjo.

Sijaj in beda v življenju slovečih žensk

Nesreče in razočaranja v ljubezni se seveda ne ustavljajo pred sijajem in veličino kraljevskih prestolov. Zla usoda lahko zadene za enako težo in silo princeze, kneginje in plemkinje, kakor siromašne ženske. V tem pogledu so vse ženske precej enake. To nam najbolje potrjujejo razočaranja kronanih lepotic iz nedavne prošlosti, žensk, ki so bile na najuglednejših položajih v posameznih evropskih deželah, pa jim vendar niso bila prihranjena bridka razočaranja v ljubezni. Vse te ženske bi bile morda srečnejše in bolj zadovoljne v svojem življenju, ko bi ne bile stale tako visoko, ko bi ne bile nosile kraljevske ali knežje krone na glavi. Naj omenimo samo nekatere izmed njih, ženske, o katerih se še danes govori in ki so bile glavne junakije raznih «škandalnih kronik» v preteklih desetletjih.

Saški princesi Luizi je bilo usojeno ob rojstvu, da bo zasedla prestol. Dvorska etiketa in ceremonial sta precej časa dušila temperament te lepe in nemirne žene. Lepega dne pa je Luiza razdrla neznosne okove in se utopila v morju strasti in življenjske radosti. Princesa Luiza je pobegnila v Italijo in se tam zaročila s slovečim skladateljem Tosellijem. Žal pa v ljubezni ni našla tiste velike sreče, ki jo je bila ob Tosellijevi strani pričakovala. Kmalu je bila Luiza spet osamljena. Po njenem begu so ji odvzeli

hčerko edinko, in princesa Luiza je preživljala ostala leta v strašni osamljenosti in siromaščini.

Tudi o princesi Luizi Koburški je bilo že mnogo napisanega. Njen beg s Hrvatom Gezo Matačićem je vzbudil ogromno zanimanje po vsej Evropi. Iz velike ljubezni do Geze Matačića je Luiza Koburška žrtvovala sebe in ves svoj položaj. Njen oče, stari belgijski kralj Leopold, se je odrekel svoje hčerke, prav tako njen mož, princ Filip Koburški. Veliko breme skrbi in razočaranj jo je spravilo v brezumje, in Luiza Koburška je v bolnišnici za duševne bolezni čakala svoj žalostni konec.

Roman princeze Czimayeve je prav tako zanimiv. Zaljubila se je v nekega lepega cigana, ki je čudovito igral na gosli. Zavoljo njega se je odrekla knežjemu sijaju in bogastvu. Pobegnila je s ciganskim primasom Janošem Rigom in je trudoma služila vsakdanji kruh s tem, da je nastopala po tretjerazrednih kabareti in majhnih gledališčih. Na stara leta je bedno životarila.

Med nesrečne žene moramo uvrstiti tudi angleško plemkinjo Lady Hamiltonovo, prijateljico slavnega angleškega admirala Nelsona. Stari angleški lord William Hamilton, eden izmed najpremožnejših ljudi tiste dobe, se je oženil z izredno lepim in mladim dekletom, ne da bi slutil, da ji

bo pripadla velika vloga v zgodovini angleškega naroda. Lady Hamiltonova je bila ne samo lepa, marveč tudi zelo duhovita in ljubka žena, ki je s svojim prirodnim čarom vsakogar usvojila. Lepa lady je bila daljšo dobo biser neapeljskega kraljevskega dvora, v dobi, ko je njen slavnij prijatelj admiral Nelson z angleško vojno mornarico stal v neapeljskem zalivu. V ljubezni do admirala Nelsona je lady Hamiltonova stopila v zgodovino angleškega naroda in postala nesmrtna. Izven dvoma je, da je močno vplivala na slavnega pomorskega vojskovodjo in da je bil admiral Nelson pod njenim vplivom zmožen, da bi izvršil svoje junaške podvige.

Lady Hamiltonova pa je igrala tudi važno politično vlogo. Angležem je izdala tajne spletke špancev in postala sloveča osebnost. Ko je Nelson odplul na Angleško, da se odpočije, ga je spremljala kot svojega moža. Vendar tudi njena sreča ni bila popolna. Nelson je kmalu umrl in lady Hamiltonova je ostala sama. Prejšnji sijaj, slava in bogastvo so minili. Lady Hamiltonova se je po Nelsonovi smrti vdala pustolovčinam, naposled pa se je naselila v Calaisu, kjer je prav siromašno preživela svoje poslednje dni. Pred smrtjo je stradala in je bila prisiljena, prodati ljubavna pisma, katera ji je bil pisal slavnij admiral Nelson. Vsa ta pisma so bila še pred njeno smrtjo objavljena. Lady Hamiltonova je umrla leta 1815., zapuščena in pozabljena.

MALENKOSTI

◆ O VELIKIH LJUDEH ◆

Moder sodnik.

Sodnik Berlier v Marseilleu je slovel po svojem humorju. Nekoč sta stala pred njim zakonca, ki sta se hotela po desetih letih ločiti.

«Imate otroke?»

«Da,» odgovori mož.

«Koliko?»

Dva sinčka in hčerko. In prav zaradi tega sva prišla k vam. Moja žena hoče namreč dva otroka, jaz zahtevam pa tudi dva.»

«Če bosta zadovoljna, bom jaz razsodil.»

«Bova,» soglašata oba.

«Torej razsojam takole: Počakajta, da se vama bo rodil še četrti otrok. Potem bosta imela vsak po dva; kako si bosta otroke razdelila, bom pa jaz določil.»

Dolgo ni Berlier o njih nič več slišal. Po nekaj letih pa ju sreča in vpraša:

«No, kako je zdaj z vama?»

«Z ločitvijo ni še zmerom nič. Žena mi je rodila dvojčke, tako da imava pet otrok. In spet si jih ne moreva pravično razdeliti.»

«No, torej počakajta, da jih bo šest,» se je veselo smejal sodnik. Odsihdob nista več prišla k njemu.

Car Aleksander III.

Ruski car Aleksander III. se je udeležil dobrodelnih prireditve za slepce. Po končani veseligradi so dame pobirale darove. Najlepša gospodična je stopila tudi k carju in mu ponudila krožnik,

Naša anketa

OH, TE TAŠČE!

Nikar ne mislite, da so se začeli spori med taščami in zeti žele v zdajšnjem stoletju. Na svetu ni ničesar novega in tudi to poglavje se že vleče skozi več stoletij. Nedavno tega so odkrili jezikoslovci na newyorškem vseučilišču ločitveno listino iz južne Palestine, datirano z letnico 1356. V tej listini beremo:

«Mi, Sergij, Jurijev sin, ponižni božji duhovnik — Jurij, Viktorjev sin, ponižni nad diakon božji — Sergij, Paladijev sin — Janez, Štefanov sin — Caharija, Jurijev sin — Štefan, Ubaidov sin — Jurij, Elijev sin, izpričujemo naslednja dejstva:

Duhovnik Janez, Vaelav sin, in njegova žena Nona, hči Janeza, ki je Ketemov sin, in njena mati Tekemisa, so nas sklicali. Obravnavali so mnoge medsebojne spore.

Mi, prej imenovani možje, smo bili navzoči, da bi jim služili za priče in smo jih dolgo nagovarjali, da bi se sporazumeli in pobotali, vendar se niso dali pregovoriti. Naposled je dejal omenjeni duhovnik Janez svoji ženi: «Odloči se: če hočeš sodnika iz svoje vasi ali od koder koli drugod, ti takšnega naročimo.» Potem sta odgovorili omenjena Nona in njena mati: «Od tebe nočemo ničesar. Ničesar ti nismo vzeli, bodisi kar koli. Terjamo samo prostost!» Potem je odgovoril omenjeni Janez v prisotnosti nas, omenjenih mož: «Dajem ti prostost. Nimava nobenih zahtev do njenega dosedanega moža in njegove družine. Zakon se je razdrl, ker se duhovnik Janez in njegova tašča nista razumela.

Vprašanje dobrih odnošajev med taščo in zetom pa je tudi dandanes še aktualno, in tako smo dali novi anketi naslov:

«ALI NAJ TAŠČA ŽIVI PRI MLADIH ZAKONCIH?»

Napišite odkrito svoje mnenje, nasledke svojih izkušenj. Najboljše odgovore bomo objavili, prosimo Vas pa, da pišete kolikor mogoče kratko. Dopisi naj bodo dovoljno frankirani. Odgovorite nam lahko tudi na dopisnici.

da bi dal nanj svoj dar. Car je položil zlatnik na krožnik in rekel:

«To je za vaše prelepe oči.»

Gospodično je oblila rdečica. Potem pa se je zavedela in mu spet ponudila krožnik:

«Veličanstvo, zdaj pa prosim še za uboge oči naših slepcev.»

Car se ji je prijazno nasmehnil in položil na krožnik še tri zlatnike.

Meddruštveni akcijski

odbor za žensko enakopravnost

Društvo akademsko izobraženih žen, podružnica v Mariboru, je dalo lani, ko se je pripravljala nov volilni zakon, pobudo za sklicanje meddruštvenega sestanka. Na tem sestanku je bil izvoljen odbor, ki naj bi pripravljala javno zborovanje za žensko volilno pravico. 10. decembra je bilo res zborovanje v nabito polni dvorani Narodnega doma v Mariboru. Predsednica, gospa prof. Ostrovska, je razložila pomen zborovanja, nakar je gospa Minka Govekarjeva lepo pojasnila, zakaj se moramo žene boriti za politično enakopravnost. Upravičenost naših zahtev so nato jasno utemeljile še vse druge govornice. Toda niti to niti zborovanje v Konjicah ni nič pomagalo.

Vendar pa Meddruštveni akcijski odbor ni obupal. Pod izpremenjenim imenom M. a. o. za žensko enakopravnost združuje s feminističnim delom prosvetno delo, zlasti po deželi. Bilo je že več predavanj, na katerih se je pokazalo, da se tudi podeželske žene zavedajo svojih pravic. Odbor ima pripravljenih še dosti predavanj in gre kamor koli, če je le pričakovati dovolj odziva. Pišite na naslov: Meddruštveni akcijski odbor za žensko enakopravnost (v roke tajnice ge. Ravnikove), Maribor, Trubarjeva 4.

ZLATE BESEDE O OTROKU

Največja sila na svetu, pred katero polagajo vojske svoje orožje, ki se ji klanjajo kralji in cesarji, pred katero klečijo papeška in škofovska pokrivala — to je lahko samo človek, obdan z zlato zarjo nedolžnosti: dete.

Cas in zgodovina sveta zadržita svoj utrip, kadar se nasmehne otrok.

Med dvema velikima sovražnima toboroma na našem planetu, med moškim in ženskim spolom, je samo ena resnična vez, en sam majček most, — dete.

Kjer se otroci smejejo in prepevajo, iz tiste hiše beži hudič z vso tolpo hudirjev.

Slabotna otroška ramena nosijo vse prijetno breme roditeljske sreče. Sibe otroške ročice odpirajo najtežje duri v življenju.

Dete nam je dano zato, da po njem spoznamo neizmerno dobroto, lepoto in popolnost stvarstva.

Otroci najbolj krepijo najvišjo moralno silo sveta: lastno požrtvovalnost. Požrtvovalnost matere, ki rodi in vzdržuje življenje na svetu.

ZELJE LAHKO PRIPRAVIMO TUDI TAKO

Rdeče zelje z jabolki: Skoraj do mehkega skuhano zelje naložimo izmenoma s plastmi nakrhljanih jabolk v narastkov model in prepečemo.

★

Kislo zelje s prepečenimi ostanki krompirjevih ali krušnih cmokov je preprosta, toda izdatna večerja, ki jo lahko hitro pripravimo.

★

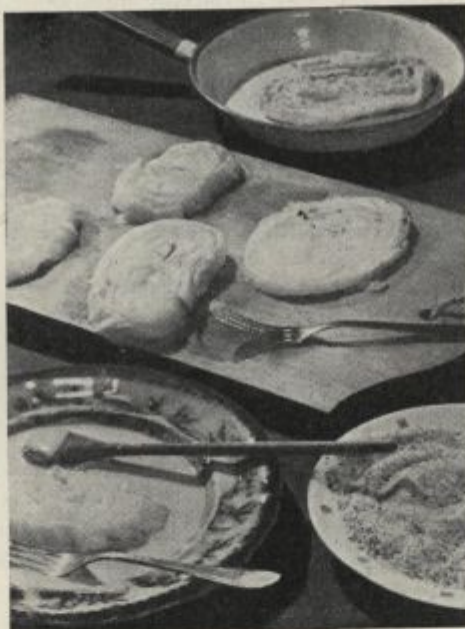
Kislo zelje damo na mizo s celim krompirjem. Pripravimo ga lahko brez masti, s podmetom iz moke.

OCVRTE ZELINE REZINE S KROMPIRJEVO SOLATO.

Manjšo, trdo zeljnato glavo očistimo in narežemo na precej debele rezine in jih skuhamo v slani vodi. Paziti moramo, da rezine ne razpadejo. Kuhane rezine povajljamo v raztepenem in z mlekom ali vodo razredčenem jajcu in v krušnih drobtinah ter jih na vroči masti rumeno ocvremo. Ocvrte rezine damo na mizo s krompirjem ali s krompirjevo solato.

ZREZKI IZ ZELJA

$\frac{3}{4}$ kg zeljnatih listov dušimo v kozici do mehkega, nato jih za drobno sesekljam. Ko se zelje ohladi, dodamo eno do dve jajci, dve do tri žlice mleka, soli in približno 150 gr drobno sesekljanih ostankov mesa ali klobase. Če nimamo ostankov mesa, lahko pridamo sveže meso. V tem primeru pa zadostuje samo eno jajce. V to primešamo toliko namočenega, ožetega kruha, da lahko z nožem oblikujemo okrogle ploščate zrezke, ki jih na masti lepo rumeno zapečemo. Dama jih na mizo s krompirjevo solato.

Pečeni zrezki iz zelja so tako okusni, da nam prav lahko nadomestijo meso.

Zeljnathe rezine povajljamo v jajcu in drobtinah in v masti lepo rjavo spečemo.

Za nadevano zelje skuhamo manjše zeljnate glave kar v celem. Liste samo odločimo, ne da bi jih odtrgale. Nadev namažemo med liste.

Nadevane zeljnate glavice polijemo s pikantno omako in v narastkovem modelu v pečici spečemo. Da se preveč ne zapečejo, damo nanje nekaj koščkov masti.

Mešana solata iz rdečega in belega zelja ni samo na pogled vabljiva, ampak tudi zelo okusna jed.

PEČENO ZELJE

Zeljnatu glavico narežemo na rezine. Na masti zarumenimo čebulo, dodamo zelje, osolimo in rezine rjavo spečemo. Med pečenjem kozico večkrat potresemo ali zelje previdno s penovko obrnemo. Ko so zeljnatke rezine lepo rjavo zapečene (paziti moramo, da se ne prismojijo), dolijemo nekoliko mleka in zelje še nekaj minut pražimo.

RDEČE ZELJE Z JABOLKI.

Oprano in očiščeno glavico drobno narežemo. Na masti zarumenimo nekaj čebule, dodamo zelje, osolimo, zalijemo z ne-

koliko vode in dušimo do mehkega. Primerno kozico namažemo z mastjo ter nadevamo vanjo izmenoma po eno plast zelja in eno plast na krljice zrezanih jabolčkov. Med vsako plast potresemo nekaj drobtin. Zadnjo plast pokapamo z mastjo in jed v pečici spečemo.

PREPROSTA PRIKUHA IZ RDEČEGA ZELJA.

Oprano in očiščeno glavico drobno zrežemo. Prav tako tudi večjo čebulo in peteršiljevo in zelenino koreninico. Vse to vižemo v kozico, v kateri smo razbelile žlico masti, osolimo, zalijemo z nekoliko

vode in dušimo do mehkega. Končno še začnimo s kisom, sladkorjem in zmletimi klinčki.

RDEČE ZELJE NA SAKSONSKI NAČIN.

Oprano in očiščeno srednje debelo glavo razrežemo na štiri dele, kocen in trde dele stebel odstranimo. Nato zelje polijemo z vrelo okisano vodo in pustimo, naj stoji eno uro. Na masti prepražimo manjšo, drobno zrezano čebulo, dodamo zelje, osolimo in opopravimo. Ko je prikuha že skoraj gotova, jo potresemo z zmleto kumino in zgostimo s svetlim prežganjem.

Jedilni list za teden dni

Ponedeljek.

Opoldne: 1. Goveja juha z rezanci. 2. Govedina. Vinska omaka. Krompirjevi svaljki.

Zvečer: Lečni ponvičnik. Kislo zelje.

Torek.

Opoldne: 1. Zeljnata juha (30). 2. Mlada svinina. Pečen krompir. Solata.

Zvečer: Sirovi rezanci (260). Jabolčna čežana (350).

Sreda.

Opoldne: 1. Fižolova juha. 2. Telečja jetra na angleški način. Krompir v kosih. 3. Kompot.

Zvečer: Rižev puding z gnjatjo. Solata.

Četrtek.

Opoldne: 1. Pesna juha (42). 2. Pljučka v omaki (155). Kruhovi cmoki. 3. Pečena jabolčna pena.

Zvečer: Koruzni žganci. Zeljnata solata s fižolom.

Petek.

Opoldne: 1. Minestra (24). 2. Krompirjevi krapci. Špinača. 3. Kompot.

Zvečer: Sladko zelje s krompirjem.

Sobota.

Opoldne: 1. Goveja juha s fritati. 2. Govedina. Pražen krompir. Omaka iz kislih kumaric. 3. Sadje.

Zvečer: Djuvedje (161). Kompot.

Nedelja.

Opoldne: 1. Ohrovtova juha (35). 2. Telečje meso, pripravljeno z vinom. Široki rezanci. Pesa. 3. Torta iz krompirjeve moke.

Zvečer: Kruh s sardelnim maslom. Čaj. Torta.

Opomba. Številke v oklepaju pomenijo številko recepta v naši kuhar-

ski knjigi «Kako naj kuham». Za debelo tiskana jedila prinašamo recepte.

Lečni ponvičnik.

Kuhano lečo pretlačimo, ji primešamo 2 rumenjaka, strok strtega česna, malo majerona, soli, popra in ingverja in sneg iz 2 beljakov. To zmes stresemo v dobro namazano pekačo in jo spečemo v pečici.

Mlada svinina.

60 dkg mlade svinine s kožo posolimo in potresemo s kumino. Nato jo položimo v kozico tako, da je stran s kožo obrnjena navzdol, prilijemo približno $\frac{1}{2}$ dl vode in dušimo meso tako dolgo, da je mehko, medtem ga pa pridno oblivamo z vodo.

Zdaj pečenko obrnemo in narežemo kožo podolgem in počez tako, da nastanejo približno 1 cm veliki kvadrati. Potem polijemo meso s 4 žlicami razbeljene masti in pečemo dalje v pečici, da lepo zarumeni. Preden pečenko serviramo, jo razrežemo na lepe kose, ki jih na krožniku spet sestavimo, ter polijemo po vrhu s sokom, nazadnje pa obložimo pečenko še s pečenim ali pa z ocvrtim krompirjem. Zraven lahko ponudimo tudi dušeno zelje.

Rižev puding z gnjatjo.

Najprej preberemo 20 dkg riža, ga operemo in skuhamo na slani vodi.

Medtem vmešamo 6 dkg presnega masla, 3 rumenjake in 2 dkg nastrganega parmezana, nakar pridenemo 20 dkg na drobne koščke narezane prekajene svinine in ohlajeni kuhani riž, nazadnje pa še sneg iz 3 beljakov. To zmes stresemo v pomaščeno in z moko potreseno posodo za puding, ki jo pokrijemo in postavimo v krop, kjer naj se kuha v sopari 45 minut.

Ko stresemo kuhani puding na krožnik, ga potresemo z nastrganim parmezanom in zabelimo s presnim maslom, na katerem smo opražili drobtine.

Telečja jetra na angleški način.

S telečjih jeter porežemo kožo in jih narežemo na režnje, ki naj bodo približno za prst debeli. Nato narežemo prav toliko za prst debelih rezin prekajene slanin, ki jih zarumenimo na razbeljenem presnem maslu in pre-

ložimo v toplo skledo ter postavimo v toplo pečico.

Zdaj povaljamo jetrne rezine v moki, jih opečemo z obeh strani na istem presnem maslu kakor slanino, nakar pokladamo v skledo izmenoma po eno plast opečenih jeter in po eno plast oprazene slanin pa postavimo vse skupaj v toplo pečico. Nato odlijemo del presnega masla, ki je ostalo, stresemo vanj žlico moke, prilijemo zamešano goveje juhe, ga osolimo in opopravimo in pridenemo žlico drobno sesekljanih kumaric.

To omako prevremo in serviramo k pripravljenim jetrom.

Pečena jabolčna pena.

Nekaj neolupljenih in na krljice narezanih jabolčkov dušimo s sladkorjem, potem jih pretlačimo, pokapamo z limonovim sokom in primešamo beljak in malo limonovega olupka. To zmes mešamo tako dolgo, dokler ni gladka, potem ji pa primešamo še sneg iz 4 beljakov, jo osladkamo in spečemo v pečici.

Krompirjevi krapci.

Iz 4 dkg presnega masla, 3 rumenjakov, 2 dkg drožja, 15 dkg kuhanega in pretlačenega krompirja, 20 dkg moke in malo mleka napravimo testo, ki naj vzhaja. Iz vzhajanega testa napravimo krape, ki jih nadenemo s sardelnim maslom ali pa s sesekljano gnjatjo, potem pa ocvremo na masti ali pa na olju.

Telečje meso, pripravljeno z vinom.

Telečjemu mesu ($\frac{1}{2}$ kg) porežemo kožico, ga operemo in dušimo na razbeljenem presnem maslu. Ko se sok posuši, prilijemo kozarec belega vina, v katerem smo razžvrkljali 2 rumenjake, in nekaj limonovih olupkov, nakar vse skupaj še malo pokuhamo.

Torta iz krompirjeve moke.

Četrtilogram presnega masla mešamo tako dolgo, da se začne peniti, potem mu pa počasi pridenemo 3 rumenjake, $\frac{1}{4}$ kg stolčenega sladkorja, $\frac{1}{4}$ kg krompirjeve moke, trd sneg iz 3 beljakov, malo vanilije in nekoliko rumca. Vse to mešamo kake pol ure, nato pa stresemo v tortnico in pečemo v ne prevroči pečici približno eno uro.

To torto lahko tudi nadenemo s sadjem ali pa z mezgo in oblijemo z ledom.

Kaj se da

PRIPRAVITI S POROM

Večina gospodinj uporablja por samo za dodatek zelenjavi, ki jo dajemo v juho. Mi vam bomo pa navedli nekaj receptov, kako lahko por v kuhinji še drugače koristno porabimo, in sicer ne le za zelenjavno prilogo k drugim jedem in za salato, ampak celo za samostojno jed. Onim, ki nimajo radi pora zaradi njegovega okusa, pa svetujemo, da ga pred pripravo do mehkega v slani vodi skuhamo.

POR Z BELIM VINOM.

12 srednje debelih stebel pora dušimo približno pol ure v 50 gr masti, ki smo ji prilile kozarec belega vina, kozarec vode in malo osolile. Ko se ta tekočina izduši, vzamemo por iz ponve in ga zložimo na podolgovat krožnik ter zabelimo s prepraženimi drobtinami, katerim smo primešale ščepec paprike. Vinski por je zelo okusna priloga.

Za prstni členek dolge kose porovih stebel dušimo in jih serviramo v obilni holandski omaki, ki smo jo okisale z limono ali kisom.

Por z belim vinom. Pripravimo ga kakor oeluše. Če so stebela predebela, jih dušimo, potem pa po dolgem razpolovimo.

ga k pečenemu mesu s soljenim krompirjem; lahko pa ga damo na mizo tudi brez mesa samo s krompirjevimi cmočki ali s praženim krompirjem.

POROVA SOLATA.

Za solato uporabimo samo bele dele pora. Zelene liste odrežemo in shranimo za juho. Stebla kuhamo pol ure v nekoliko osoljeni vodi. Kuhana razrežemo in jih še topla damo v marinado, ki smo jo pripravile iz $\frac{1}{8}$ l goveje juhe, soli, popra, žlice kisa in 2 žlic olja. Vse moramo prej dobro premešati. Namesto marinade damo lahko k porovi solati majonezo, ki jo spomladi nadomestimo z okusno majonezo iz pomladanskih zelišč.

PREPEČENA JED IZ PORA.

Očiščena porova stebela pražimo na masti nekaj minut, nato pa zalijemo z osoljeno vodo in dušimo, da postanejo mehka. Potem jih vzamemo iz ponve, soku pa primešamo žličko moke in napravimo svetlorumeno omako, ki jo okisamo z limonovim sokom in zgostimo z razžvrkljanim rumenjkom. Nato zložimo pražena porova stebela v ponev, ki je varna pred ognjem, jih polijemo z omako in na debelo potresimo z nastrganim sirom (ementalskim ali bohinjanskim), damo ponev v pečico in pečemo pri hudem ognju 20 minut. Serviramo z mesnimi cmočki in praženim krompirjem.

PIKANTNA JED IZ PORA.

Porovim stebлом odstranimo trše zelene dele ter jih po dolgem razpolovimo, nato pa jih v močni goveji juhi, ki smo ji dodale nekoliko poprovih zrn in lovora, skuhamo, a ne premeško. Kuhana odcedimo, ohladimo in odišavimo z limonovim sokom, povaljamo v moki ter na masti svetlorumeno ocvremo. Jubi, v kateri smo kuhale por, dodamo žlico moke, jo prevremo

Porova solata. Lahko jo precej pikantno začnimo, da se izgubi nekaterim neprijetni porov okus. Tako pripravljena solata bo potem ugajala tudi onim, ki sicer niso prijatelji pora.

Kako pripravimo pikantno porovo jed: Ne premeško kuhana porova stebela povaljamo v moki, nakar jih v masti svetlo ocvremo.

in ji vmešamo nekoliko paradižnikove mezge in ingverja. To omako in ocvrta porova stebela damo na mizo s kuhano govedino, kislimi kumaricami in z raznim drugim sočivjem ali pa z mrzlo zeliščno majonezo.

POR V HOLANDSKI OMAKI.

Porova stebela dobro očistimo, operemo in razrežemo na prst dolge kose, ki jih kuhamo v slani vodi 20 min. Iz 2 žlic masti in 2 žlic moke naredimo svetlo prežganje in ga zalijemo s porovo vodo, dodamo kuhani por, okisamo z limono ali kisom in dobro prevremo. Jed damo na mizo s peteršiljevim krompirjem ali s pečenim mesom.

Porova stebela zložimo v ponev, polijemo z omako, potresemo z nastrganim sirom in v pečici dobro prepečemo.

Ocvrta porova stebela s kuhano govedino in vloženimi kumaricami. V posodici je omaka, narejena iz juhe, v kateri smo kuhale por, in skledica s soljo.

Dojenček naj bo tudi pozimi na prostem

Dojenček potrebuje tudi pozimi svežega zraka. Razumna mati izkoristi vsako priložnost, da pelje dojenčka na izprehod. Samo ob zelo vetrovnem vremenu je bolje, da ostane otrok doma. Suh mrz brez vetra otroku nikoli ne škodi, narobe, dobro mu de.

Dojenček naj bo tudi pozimi vsaj po eno uro na dan na svežem zraku. Najprimernejši čas za izprehod je pred obedom ali pa prve ure po obedu. Če je zunaj hudo mrzlo, moramo otroka dobro obleči in pokriti z volneno odevico, voziček pokriti s streho, vendar ne smemo popolnoma zapreti celuloidnih ščitnikov, da ima zrak prost dohod do otroka. Če ne utegnemo iti na izprehod, postavimo voziček z otrokom na balkon, na vrt ali pa pred hišo v zatišje. Ob sončnih dnevih pustimo voziček odprt, zasenčimo le dojenčkov obrazek, da mu ne sije sonce v oči. Ob sončnih dnevih naj bo otrok dlje časa na zraku.

Marsikatera mati pa nima časa za izprehode, posebno tista, ki mora brez pomočnice opravljati vsa gospodinj-ska dela. Če le mogoče, naj si uredi delo tako, da bo prve ure popoldne prosta, kajti izprehod po svežem zimskem zraku bo tudi zanjo koristen. Če si nikakor ne more utrgati tega časa, potem naj skrbi, da bo soba zmerom dobro prezračena, naj časih postavi košarico z dojenčkom k odprtemu oknu, vendar mora paziti, da ni v sobi prepiha. Na prepihu se dete ce najlaže prehladi.

Otročki, ki pozimi ne pridejo dovolj na zrak, izgubijo tek in postanejo blede in upadli. Zdrav dojenček pa mora biti tudi pozimi rdečeličen!

(kl)

Preveč posla.

«Gospod direktor, knjigovodja me je pravkar hotel poljubiti!»

«Obžalujem, toda moje podjetje je tako veliko, da ne morem vsega sam opraviti!»

Ogl. reg. S. Br. 7006/38

Darmol, sredstvo za odvajanje se često polvarja. Radi tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka tableta besedo Darmol in zarezo v obliki črke T. Zahtevajte samo originalni Darmol.

DARMOL

Pazor!

Danes ni več tako.

«To je zmeraj tista stara pesem,» je godrnjal stari profesor; «če paglavec ni za nobeno rabo, ga dajo študirati.»

«O ne, gospod profesor,» se odreže nadobudni študent, «zdaj ni več tako, kakor je bilo za vaših mladih let!»

Sicer pa...

Na železniški postaji je napis:

«Pse, ki jih hočete vzeti ali ste jih vzeli s seboj na železnico, morate nositi ali jih voditi na vrvi. Sicer pa je prepovedano pse s seboj jemati.»

Iz šole.

«Misli si, Novak, da ne stojiš pred tablo, ampak pri reki! Dan je soparen, ti si ves razgret! Ali bi se šel takoj kopat?»

«Ne.»

«Odlično! Tukaj vidite, učenci, lep zgled previdnosti! Novak nam bo zdaj povedal, zakaj bi se razgret ne šel kopati?!...»

«Prosim, nimam pri sebi plavalnih hlačk...»

Nekoliko kapljic klasičnega «4711» vdihniti z robčka ali raztrati po čelu in sen-cih — hitro Vas bo osvežilo.

No. 4711.

**Pravi
EAU DE
Cologne**

Prozorno Pelikan nalivno pero

*Če hočeš
komu kaj pokloniti,
pokloni Pelikan!*

Ina Slokanova:

Njena skrivnost

(Nadaljevanje.)

Odtlej je spadal k družini. Alma mu je pri študijah pomagala s svojim denarjem. Samo po sebi je bilo umljivo, da jo poroči, ko se osamosvoji. Mati je umrla. Alma je ostala sama. Pavlič je doštudiral in iskal zaposlitve. Tedaj jo je doletela nesreča na avtomobilskem izletu. Zaradi hudih poškodb je ohromela. Poročil jo je vzlic temu. Z njeno doto je zgradil v Vrtni ulici lep, miren dom. Kljub vsemu bi bila lahko zadovoljna, če že ne srečna, ko bi ne bila Alma postala po nesreči tako jezljiva in občutljiva.

Gledal je Almino pismo, njeno drobno enakomerno pisavo, ki je bila vedno enaka. Spomnil se je Lenke in lepih, vročih ur, ki jih je preživel z njo. Bilo je prvič, da je varal ženo. V srcu ga je zapelo. Ni bilo prav, kar si storil, mu je očitala vest. Ni bilo prav! Samogibno je dvignil njeno pismo k ustom in ga poljubil, kakor je včasih poljubljal Almino roko. Alma, odpusti, se je oprostčalo njegovo srce, saj sam ne vem, kako se je moglo zgoditi. Prišlo je nenadoma kakor poletni vihar. Zdaj je prešlo. Oprosti, Alma! In Lenka? je tiho vprašala vest. Srce je molčalo...

* * *

Lenki je bilo prav, da je gospa podaljšala svoje bivanje v Toplicah. Bala se je vrnitve, trepetala je pred tistim dnem, ko svojega stanja ne bo mogla več skrivati. Najljubše bi ji bilo, da bi se bil čas ustavil,

da bi se izlil v en sam dan, ki bi se nikoli ne prerodil v drugega.

V nočeh je o vsem podrobno razmišljala. Vmes je jokala in molila. Včasih jo je obšlo, da bi sredi noči pobegnila nekam v gozdove in se nikoli več vrnila. Od gladu bi umrla nekje v samoti, in nihče bi nikoli ne zvedel za njeno bridko, sramotno skrivnost. Nekoč je res poskusila uresničiti ta svoj obupni sklep. Sredi noči je vstala in se oblekla in tiho zapustila sobo. Noč je bila svetla, mesečna in topla. Stezice v parku so se mlečno belile. Lenka je tekla proti gozdu. Hitela je, kakor da jo nekdo zasleduje. Nenadoma, sama ni vedela kdaj in kako, se je znašla sredi temnih stoletnih smrek. Tema jo je objela. Zazdelo se ji je, da je obdana od množice pošasti, ki jo bodo zdaj zdaj zgrabile s svojimi strahotnimi, vlažnimi rokami. Stresla se je v nepopisni grozi. Hipoma je pozabila na svojo bridkost in se s strahom dotipala nazaj do steze. Potem pa je tekla, tekla nazaj in se končno, smrtno prestrašena, zgrudila na svojo posteljo in bridko zajokala.

Potem ni nič več mislila na smrt v gozdni samoti. Že ob sami misli na to jo je spreletel srh. Odločila se je, da vse pove gospodinji. Vse po pravici ji pove, da si olajša svojo vest, potem pa naj napravi z njo, kar hoče. Naj jo zmerja z vlačugo in zapodi. Ponižno bo molčala in jo ubogala.

Šla je h gospodinji, odprla usta, da bi ji povedala, tedaj pa jo je v grlu stisnilo, usta so postala tako čudno suha, niti drobne besedice ni mogla izdaviati.

Vdala se je v usodo in čakala. Naj pride samo, kar mora priti, naj se zgodi, kar se zgoditi mora.

V začetku septembra sta se Alma, osvežena in vedra, in Lenka, blede in zbegana, vrnili iz Toplic v mesto.

Lenka je sklenila, da bo do zadnjega prikrivala svoje stanje. S širokimi, nagubanimi predpasniki, ki jih je nosila doma, to ni bilo težko. Z drugimi oblekami je bilo težje. Morala jih je skrivaj odnesti k šivilji, da jih je popravila, kolikor se je dalo.

Gospodarja se je izogibala. Zlasti se je bala, da bi se z njim sešla na samem. Kakor pa je kmalu spoznala, tudi njemu ni bilo več mnogo do tega. Morda je tudi on obžaloval to, kar se je zgodilo med njima. Le tu pa tam je še ujela njegov svetli, ljubeči pogled, na katerega je vselej odgovorila z žalostno utrujenim nasmehom, ki je še bolj utrdil v njem vero, da je njegovo mesto v njenem srcu zavzel drugi.

Najtežje je bilo z Ani. Ona je hotela vse natanko videti in zvedeti, kako se je godilo Lenki v Toplicah. Ko jo je prvič videla, je zaprepaščena sklenila roke: «Ježešna, saj ne bi človek kmalu verjel, da si prišla iz Toplic, tako si zelena.»

Lenka se je nasmehnila in ji povedala, da je bila v Toplicah bolna. Želodec si je pokvarila.

Ani je to hitro razumela.

«Seveda, to pa rada verjamem,» je pritrdjevala; «hrana je najboljša samo doma. Odkar jaz kuham pri tej hiši, ni imel še nihče pokvarjenega želodca. Človek mora vedar imeti tudi nekaj vesti. Seveda, tam zunaj moraš vse pojesti, čeprav je še tako pregreto in prestano. Čakaj, Lenka, tu se boš kmalu pozdravila. Le zanesi se name! Skuhala ti bom čaja...»

Ani je res kuhala čaj. Lenka ga je morala piti trikrat na dan. Jesti je morala ocvrte možgane in druge tečne in lahko prebavljive jedi, toda vzlic Aninemu prizadevanju ni izginila bledica z Lenkinih lic.

Čas je hitel. Jesen je postajala mrzla, siva in puščobna. Polagoma je prehajala v zimo. Lenka je v nočeh s strahom in medlo slastjo čakala, da se ji je začelo gibati dete pod srcem. Zdelo se ji je, da ga vidi, kako leži drobceno in majceno in čaka, nestrpno čaka, kdaj bo smelo prvič zajokati in se napiti življenja iz materinih grudi. Lenka bi morala biti pač vesela. Z radostjo bi morala čakati tistega velikega trenutka. Ne smela bi toliko jokati, biti tako žalostna. To lahko škoduje otroku. Noseča ženska mora misliti in sanjati o samih lepih rečeh, če hoče, da bo njen otrok srečen. Lenka je sanjala o lepi, mladi ženi s širokim slamnikom in belim vozičkom. To so bile lepe sanje, in Lenka se je v spanju smehljala. Toda solze na trepalnicah se še niso posušile, ker je jokala, preden je zaspala.

* * *

Zgodilo se je neko popoldne, ko je zunaj drobno naletaval prvi sneg.

Almi je padel na tla šal, in Lenka se je brž sklonila in ga pobrala. Zaradi svojega stanja pa je to storila tako nerodno, da je skoraj padla. Ta njena nerodna kretnja je opozorila Almo, da jo je natančneje pogledala in opazila njen nabrekli život. Oči so se ji kakor v grozi široko razprle, ko je skoraj zavpila:

«Za božjo voljo, Lenka, kakšni pa ste?»

Dekle je zardelo, si z roko zmedeno seglo v lase in molčalo. Zdaj je torej prišlo, kar je moralo priti, se je sama v sebi skoraj oddahnila.

(Nadaljevanje na tretji strani platnic.)

Komaj se še čuti . . .

. . . tako neverjetno nežna in fina je ROGO-nogavica iz prave svile. Njeno fino tkivo se tako popolnoma gladko in elastično prilega koži, kakor da je njen sestavni del. Tudi najbolj dražestna noga postane po njej še očarljivejša. Dajte si od Svojega trgovca pokazati ROGO-nogavice iz prave svile.

ROGO

nogavice se dobe pri tvrdki V. LESJAK in PEPCA CRNJAC v Ljubljani.

Proti odebelenju

Roxberger KISSINGER

TABLETE ZA HUJŠANJE

S. B. 1470/35

Vrtna dela v novembru

Če hočeš prihodnje leto več pridelati, potlej ne varčuj z gnojem. Dobro prekopaj vse grede; važno je, da jih dovolj globoko prekoplješ, potlej pa zemljo obilno pognojiš. Ako imaš dobro vrtno zemljo, zadostuje gnojenje s konjskimi odpadki ali mešanje zemlje s kompostom. Če pa je zemlja še neobdelana, ilovnata ali peščena, jo moraš obilno gnojiti s hlevskim gnojem. Na dvajset kvadratnih metrov vzemi voz gnoja. Za solatne grede se sijajno obnese stranišnica. Zaradi smradu je priporočljivo, da gnojiš tik pred dežjem ali med dežjem.

Mnoge vrtnarice tožijo, da jim mrčes izpodjeda nežne sadike v zgodnji pomladi. Temu se lahko ognemo, če zdaj obilno potrosimo prekopane grede z živim apnom, ki prežene ves mrčes iz zemlje.

Kakor smo že prej omenili, potrebuje neobdelana zemlja mnogo gnojila. Ker pa je gnoj zelo drag, si pomagamo tudi z raznimi odpadki iz gospodinjstva. Ves pepel, bukov in premogov, potrosimo na grede, prav tako nesnago iz kurnika, žaganje in odpadke povrtnine. Posebno težko je obdelati ilovnato zemljo, ki je trda in težka. Dobro gnojilo za ilovnato zemljo so suhe igle iglavcev in sviž, drobn

pesek, ki ga najdemo ob rekah in potokih. Če s svižem pomešate ilovnato zemljo, vam bo že prihodnjo pomlad obilno rodila.

Gredo za beluše moramo očistiti in dobro pognojiti. Zadnjo povrtnino, ki smo jo imeli še zunaj spravimo v klet. Zimsko endivijo povežemo z motvozom, da ostane sredina lepo rumena in da se vsa čim bolj obeli.

Trto obrežemo in pokrijemo, gredo z jagodami potrosimo z gnojem. Zadnje zimsko sadje oberemo z dreves. Debla sadnega drevja namažemo z apnom. Prve dni tega meseca, če je vreme še ugodno, lahko še sadimo maline in razna sadna drevesca.

Vrtnice pokrijemo s smrečjem in slamo, da čez zimo ne zmrznejo. Gomolje dalj spravimo na suh zračen prostor. (hk)

Juvan Franc:

Kako hranimo krompir

Letošnje mokro poletje je precej škodovalo krompirju. Ker pa si bo letos vsaka varčna gospodinja nakupila nekaj več krompirja, da se preskrbi za zimo, je prav, če ve, kako preprečiti gnitje krompirja v kleti in shrambi.

V kleti shranjeni krompir drži veliko bolje, kakor v drugih shrambah. Klet najprej temeljito pospravimo, odstranimo vse gnijoče ostanke, nekaj dni zračimo in končno prebelimo z apnom, da zatremo kolikor mogoče vso plesen. Na mestu, kjer nameravamo imeti krompir, napravimo z deskami nizek za ped visok oder iz lat, okrajnikov itd. Tudi v kotu opazimo zid z lesom, tako da se ga krompir nikjer ne dotika. Prav je, če so deske vsaj za 10 cm oddaljene od zidu. V tako pripravljeni prostor nasujemo dobro osušeni, zdrav in popolnoma nepoškodovan krompir. Če se bojimo, da bi krompir navzlic temu gnij, potresemo posamezne plasti krompirja z žganim apnom, ki je popolnoma neškodljivo tudi glede kaljivosti. Kup krompirja naj bo le do 1 m visok, da lahko prodre zrak v notranjost. Tudi odmaknjen in vzdignjen oder in prostor med latami ima le namen, da omogoči kroženje in dostop zraka in s tem prepreči gnitje.

Tudi leseni zaboji so dobri za shranjevanje krompirja. Tem pa moramo napraviti odprtine, da ima zrak dohod. Tudi pokriti ne smejo biti.

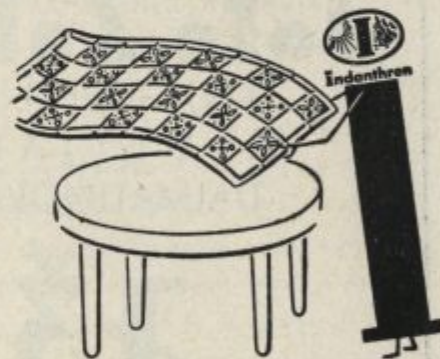
Zelo važno je, da ima klet, v kateri hranimo krompir, stalno temperaturo,

in sicer 4–7° C. Če pade toplota pod 4° C, postane krompir že sladek. Pri več ko 7° C pa prične kliti, kar mu jemlje hranilne snovi, posebno škrob. Shrambo, kjer imamo shranjen krompir, moramo večkrat prezračiti, da odpravimo odvečno vlago. Tako hranjeni krompir nam bo vzdržal do drugega, ne bo uvel, pa tudi ne gnij.

GOBE

Suhe gobe. Vsaka gospodinja ve, koliko koristi dajejo gobe, zlasti suhe; ve tudi, kako drage so suhe gobe, ako jih kupuje v trgovini. Zato je najbolje, da jih sama posuši. Septembra meseca jih je največ in so najcenejše.

Kako jih sušimo? Najbolje takole: Iz letvic, debelih nekaj centimetrov, si naredimo okvir, ki naj bo približno 50 cm širok in 100 cm dolg. Nanj napnimo tanko platno ali pa, kar je še boljše, organtini in ga pritrdimo z majhnimi žeblički na okvir. Okvir z nečim podložimo, da more h gobam zrak tudi od spodaj. Gobe najprej osušimo, potem jih pa prerežemo na tanke liste in polagamo drugega tik drugega na napeto platno. Tako posušene gobe ostanejo lepo bele in se hitro posušijo.

Pisani namizni prti se mnogo uporabljajo

in so samo tedaj v okras, če imajo lepe barve. Ako želite, da bi stalno pranje ne škodovalo Vašemu namiznemu perilu, mora biti predvsem Vaša oprema pobarvana z Indanthren-barvami. Vobče je najbolje, če so Vam vse bombažaste, platnene tkanine in tkanine iz umetne svile, ki jih uporabljate v hiši, pobarvane z Indanthren-barvami, ker Vam bo potem vedno

prijetna pestrost v hiši

Pri nerazpoloženju

BAYER

Pyramidon

TABLETE

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 193

Neka gospodinja nam poroča:

Kupila sem steklenico Čistinita in, ker sem bila v dvomu o učinkovitosti nepoznanega sredstva, sem se odločila najprej za poizkus na stari moški obleki, ki sem jo že prej poskušala oprati z različnimi drugimi sredstvi, a nikdar s pravim uspehom. Obleko sem namočila v mlačni vodi, a ker nisem opazila, da je žep v suknjiču raztrgan in da je zašel tobačni prah med blago in podlogo, se mi je pripetila še ta nesreča, da je postal spodnji del suknjiča ves rumen od tobačne raztopine. Brž sem odparala podlogo, odstranila mokri tobak ter obleko na mizi temeljito skrtlačila z raztopino Čistinita in mlačne vode — postopoma del za delom. Od tobaka umazane dele blaga sem odrgnila tudi na drugi strani. Nato sem obleko v dveh vodah preplaknila, rahlo ožela in jo zavila v staro rjuho ter jo šele nato posušila na zraku. Ko je bila obleka suha, je bilo moje začudenje naravnost brezmejno. Blago je bilo mehko, brez vsakih madežev, izginili so celo stari madeži od črnila in masti, barva je dobila sijaj kakor pri novi obleki.

(Naslov gospodinje je na razpolago v uredništvu.)

Naša priznana lekarna Mr. Bahovec v Ljubljani je pričela kot nadomestek za ruski čaj izdelovati prvovrstno domačo čajno mešanico izredno aromatičnega okusa ter jo stavila v promet pod imenom «Emona» cvetlični čaj. Ta

čaj ne razburja živcev in ima tudi druge pozitivne lastnosti. «Emona»-čaj deluje namreč pomirjevalno, ima hranilno vrednost in vsebuje prepotrebne vitamine. Je torej idealna pijača tudi za otroke. Lahko se pije z limono, rumom ali mlekom. Zaradi njegovega prefinjenega okusa lahko serviraš «Emona»-čaj najbolj razvajanemu gostu. Kot zajtrk, južina ali zvečer pa je «Emona»-cvetlični čaj priporočljiv zlasti osebam, ki so čez dan zelo zaposlene in katerih živci ne prenesejo kave ali ruskega čaja. Pijte torej namesto ruskega samo «Emona»-čaj, ki ruskega po svoji aromi, hranilni vrednosti in pomirjevalnem vplivu daleč prekaša. Pri tem pa je v svoji uporabi zelo ekonomičen in zaradi nizke cene vsakomur dostopen.

Modri cvet in vsakdanji zajtrk.

Na poletnih izprehodih ste gotovo že opazili ob poljskih potih rastlino z lepim modrim cvetom. To je potrošnik, najbližji sorodnik požlahtnjene cikorije, iz katere se izdeluje Pravi Franck. Naše gospodinjice uporabljajo že desetletja ta pridelek za vsako kavo, ker daje fin, poln okus in lepo barvo, vrh tega pa prija tudi zdravju.

Ali morajo zdrave reči biti tudi prijetne?

Če gre za hrano, potem morajo biti. Do tega zaključka je prišel tudi župnik Kneipp, razmišljajoč o žitni kavi. S svojimi prijatelji je iskal in iskal,

Sidol

Vam jamči,

DA STE KUPILI ZA ČIŠČENJE VSEH KOVINAŠTIV PREDMETOV, OGLEDAL IN OKEN PRIZNANO NAJBOLJŠE SREDSTVO

Sidol

katero vsled kemičnih sestavin vse te predmete
**ČISTI, POLIRA, OHRANI,
DESINFICIRA**

PAZITE NA VARSTVENO ZNAMKO!

dokler se ni našel recept, po katerem se danes izdeluje sloveča «Kneippova sladna kava». Ta kvalitetna sladna kava se odlikuje po izredno finem okusu, ki vsem ugaja. Jedro «Kneippove» se pretvarja namreč pri izdelovanju v sladni sladkor, ki daje kavi fin okus in vonj.

Jože Žabjek

KNJIGOVEZNICA
L J U B L J A N A
DALMATINOVA 10

Najmodernejše urejena delavnica za vsa knjigoveška dela. Hitra in točna postrežba pri nizkih cenah. Izdelovanje posebnih akcidenčnih vezav po individualnih osnutkih. Trgovske knjige po naročilu, lastni črtni stroj za vse vrste rastriranih tiskovin. Izvirne platnice za «ŽENO IN DOM»

TELEFON 24-87

PERZIJSKE PREPROGE,
ORIGINALNO ORIENTALSKE, NE PONAREJENE, NUDI NA STROGO SOLIDNI BAZI ZNANA DOMAČA TVRDKA

ANTE GRGIĆ 'DAMASK'

ZAGREB, PANTOVČAK 59
TELEFON 57-21

STALNO ZAPRISEŽENI IZVEDENEC IN OCENJEVALEC PRI KR. OKROŽNEM SODIŠČU V ZAGREBU. — RAZSTAVLJA NA VSAKEM VELESEJMU V LJUBLJANI. — INFORMACIJE VSAKE VRSTE DAJE RAD IN BREZPLAČNO

Naročnina za list s krajno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse leto din 105.— in naročnina za družinski list «Prijatelj» s prilogo «Za pridne roke» je din 62.—, skupaj torej din 167.—, za pol leta din 84.—, za četrt leta din 43.—; za Ameriko in inozemstvo dolarjev 6.—; za Italijo Lir 90.—. Posamezna številka din 5.—, krajna priloga Din 2.—, gospodinska knjiga din 30.—, «Prijatelj» s prilogo din 7.—. Deset broširanih leposlovnih knjig din 100.—. Vezava din 60.—. Deset broširanih rodbinskih knjig din 67.—. Vezava din 60.—. Rokopisi se ne vračajo. — Odgovorna urednica Rija Podkrajškova v Ljubljani. — Izhaja vsakega 1. v mesecu. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 8/I. Telefon 21-32. Tiskala Delniška tiskarna d. d. (predstavnik Emil Podkrajšek v Ljubljani).

«Kaj je z vami? Zakaj ne odgovorite?» je razburje kričala Alma, in lica so ji gorela v nervozni rdečici. Z rokami se je krčevito oklepala naslonila svojega stola. Videlo se je, da bi bila najrajši planila pokonci, skočila k služkinji, jo trdo stresla za ramena in ii zakričala prav v obraz: Govori! Povej, kaj je s teboj?!

Končno so se Lenki zganile ustnice. Še globlje je sklonila glavo in zašepetala komaj slišno: «Saj sami veste, gospa.» Zajokala je.

Alma se je začela mrzlično tresti. Oči so ji stekleno sijale, ko je vsa zmedena vpraševala: «Kdaj ste zanosili? Kje? Govorite! Povejte! Kdo je oče?»

Lenka je molčala. Saj ni mogla povedati gospodinji resnice. To bi jo strlo. Ubilo bi jo pred njenimi očmi. «Kdo je oče? Kakšen vojak? Povejte!»

Lenka se je oprijela rešilne bilke in prikimala.

«Zakaj niste nikoli povedali, da imate fanta?»

Dekle je trudno zganilo z rameni.

«Kdaj ste zanosili?»

«V maju.»

«Zdaj razumem,» je prikimala Alma. «Vse razumem.» Zrušila se je vase. Nenadoma je bila vsa drobna in majhna v svojem velikem oblazinjenem stolu. Bila je kakor ubog, neboljen otrok.

Lenka je stala kakor odrevenela in tiho jokala.

Alma je iztegnila roko in ukazala: «Prosim, pojdite zdaj! Takoj pojdite! In pokličite Ani, naj pride k meni. Slabo mi je.»

Ubogljivo je šla. Mimogrede je poklicala Ani, potem pa se je zaklenila v svojo sobico. Vrgla se je na posteljo in zarila obraz v blazine. Ni mogla jokati. Bilo ji je prehudo. Le zakaj je dočakala ta dan?! Zakaj ni prej odšla, kakor je tisočkrat sklenila? Pa je odlašala, zmerom je odlašala. Bala se je mesta, ki ga ni poznala, kjer ni bilo nikogar, ki bi imel zanjo vsaj droben košček srca. Bala se je, da bi jo doletela usoda njene matere. Zdaj se bo prav tako zgodilo z njo. Le čemu je odlašala. Nekaj bridkih ur bi bila lahko prihranila sebi in drugim.

Zunaj je tekala Ani iz kuhinje v sobo in iz sobe v kuhinjo in glasno zdihovala. Gospodinji je moralo biti zelo slabo. Lenki se je zdelo, da sliši njeno stokanje, kakor če bi stokal otrok. Tega ni bilo treba. Lahko bi ji bila prizanesla. Najbrž sluti resnico. Ne verjame njeni laži, da je otrokov oče vojak. Njeno trpljenje mora biti strašno. Jutri pojde, jutri navsezgodaj. Kovčeg si pripravi in pojde. Kamorkoli. Po kateri koli cesti, vedno naprej in naprej, kakor je šla nekoč njena mati.

Otrok v njej se je zganil, kakor da bi ji hotel povedati, da bi že rad videl svet. Topa, trudna bolečina jo je obšla, da se je z zobmi zagrizla v blazino in obležala nepremično. Slišala je Ani, kako je tiho oddrsela v kuhinjo. V sobi je bilo vse tiho. Alma se je končno pomirila.

Zunaj pa se je medtem polagoma znočilo. Snežilo je čedalje bolj.

Iz rahle dremavice so končno Lenko zdramili Pavličevi koraki. Slišala ga je, ko je polglasno govoril z Ani in potem počasi odšel v sobo k ženi. Začula je visoki, razburjeni Almin glas. Pavlič ji je nekaj odgovarjal. Kaj, Lenka ni mogla razumeti. Dolgo sta se razgovarjal. Potem se je nekdo tiho približal Lenkinim vratom in potrkal. Lenka! jo je poklical Pavličev glas.

(Dalje prihodnjič.)

Kako postane fina nogavica trpežna?

Kaj je treba storiti, da bodo fine nogavice trajnejše? Ali je res potrebno, da se tako hitro raztrgajo? Prišepetati Vam hočemo, kako morate v bodoče nositi fine nogavice, da se ne boste vedno jezili, češ da se hitro raztrgajo. Treba je kupiti samo take fine nogavice, ki so ne le fine, ampak so tudi posebno gosto tkane. Te nogavice imajo posebno goste in trdne petlje. Ali poznate te nogavice — Elbeo-nogavice? Čeprav so tako fine, so vendar trpežne. Zaradi neobičajne elastičnosti ohranijo zelo dolgo svojo obliko. Zahtevajte Elbeo-nogavice v boljših trgovinah.

ELBEO

nogavice

JESEN JE ODŠLA OBUJTE SE DOBRO

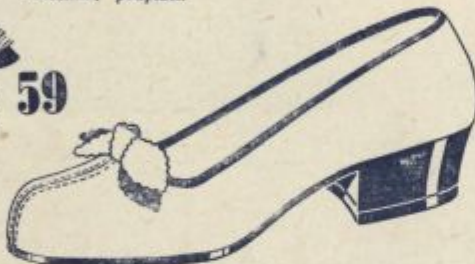
49

7225-44

Tople ženske domače copate iz mehke karirane klobučine, z usnjenimi podplati in klobučnastimi vmesnimi podplati.

59

3505-9552

Lahki ženski domači čevlji iz klobučevine, okrašeni s petljo, z lahkimi usnjenimi podplati. Izdelujemo jih v rdeči in rjavi barvi.

69

2405-6540

Praktični ženski čevlji iz diptina z okusnim okrasom čez nart.

99

2405-66116

Lahki ženski čevlji iz boks, okusno okrašeni na nartu, z usnjenimi podplati in pol visokimi petami.

129

2106-66149

Novi model iz ameriške kolekcije. Odprti čevlji iz semisa, kombinirani z lakom. Izdelujemo jih v črni in modri barvi.

149

2625-64750

Udobni in trpežni ženski čevlji iz finega boks, okrašeni z luknjicami, s trdnimi usnjenimi podplati in petami.

Rata